Οι επιθέσεις στα σώματά μας και ο επιλεκτικός αντιφασισμός του κινήματος

Ερωφίλη εν Ταύροις

Ιανουάριος 2014
Τραμπουκισμός κι εξύβριση παρέας τρανς γυναικών στην πλατεία Εξαρχείων, από ομάδα ανδρών.

Ιανουάριος 2014
Ξυλοδαρμός τρανς γυναίκας μέσα σε βαγόνι στη στάση μετρό ”Πανεπιστήμιο”, από τέσσερις άνδρες.

Ιούνιος 2014
Επίθεση σε τρανς γυναίκα αλληλέγγυα σε διαμαρτυρία για τις απολυμένες καθαρίστριες, από καθαρίστρια.

Ιούνιος 2014
Ξυλοδαρμός δύο gay αγοριών στο Γκάζι, από παρέα ανδρών.

Ιούλιος 2014
Απόπειρα δολοφονίας εναντίον τρανς γυναίκας στη θεσσαλονίκη, από άνδρα.

Αύγουστος 2014
Ξυλοδαρμός 15χρονου gay αγοριού στη θεσσαλονίκη, από παρέα ανδρών.

Αύγουστος 2014
Ξυλοδαρμός ζευγαριού λεσβιών στην Περαία θεσσαλονίκης, από παρέα ανδρών.

Αύγουστος 2014
Ξυλοδαρμός gay ζευγαριού στην Πλατεία Βαρνάβα στο Παγκράτι, από πολυάριθμη ομάδα χρυσαυγιτών της περιοχής.

Σεπτέμβριος2014
Τραμπουκισμός ζευγαριού λεσβιών στο σταθμό του θησείου, ξυλοδαρμός 17χρονης, από 55χρονο άνδρα.

Την Παρασκευή 5 Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκε πορεία διαμαρτυρίας με τη συμμετοχή περίπου 1.500 ατόμων για τις παραπάνω επιθέσεις και για την ψήφιση του Αντιρατσιστικού νόμου. Όλες οι lgbtq συλλογικότητες ήταν εκεί. Το Αντιφασιστικό/Αντιρατσιστικό κίνημα απουσίαζε. Οι διάφορες αναρχικές, αντιεξουσιαστικές συνελεύσεις επίσης.

Τα lgbtq θέματα, όπως και τα θέματα σεξισμού, φεμινισμού, τα θέματα φύλου θεωρούνται από το mainstream αντιφασιστικό κίνημα, ως λιγότερο σημαντικά. Και δεν είναι τωρινή η διαπίστωση, αλλά είναι καίριο το να ειπωθεί ακόμα μία φορά. θέλουν να κάνουν αντιφασισμό αλλά αρνούνται να συμπεριλάβουν στην πολιτική τους τα αυτονόητα . Η καταπίεση των σωμάτων μας και της αυτοδιάθεσής τους, του ερωτισμού, της σεξουαλικότητας, της έκφρασης του φύλου εξορίζονται από το πολιτικό φάσμα, που στοχεύει μόνο τον καπιταλισμό, το ταξικό, και τη χρυσή αυγή.

Άραγε το θέμα είναι κομματικό; Μόνο οι χρυσαυγίτες είναι φασίστες; Επειδή έχουν “στολή”; Οι αποκλεισμοί που υφίστανται τα lgbtq άτομα είναι εξίσου αποτέλεσμα κρατικής, συστημικής, καπιταλιστικής βίας, αλλά είναι και αποτέλεσμα της πατριαρχικής ελληνικής οικογένειας που καμαρώνει τον γιόκα και «μαζεύει» την κόρη, που αναπαράγει κι εκπαιδεύει στον σεξισμό από πολύ νωρίς, που στερείται φεμινιστικής παιδείας. Ο κάθε περήφανος, φιλήσυχος, νοικοκυραίος, πατριώτης για εμάς δεν είναι λιγότερο φασίστας από τον κάθε “δηλωμένο” φασίστα.

Το Αντιφασιστικό/Αντιρατσιστικό κίνημα, μας καλεί στα φεστιβάλ και τις εκδηλώσεις, για διακοσμητική χρήση και ξέπλυμα. Για να φέρουμε τον “κόσμο” μας. Άρα είμαστε δύο κόσμοι σε όλα αυτά, εμείς κι εκείνοι; θέλουν να φιλοξενούν κουβέντες για τον σεξισμό στα στέκια τους αλλά πάντα βρίσκουν μια καλή δικαιολογία για να λείπουν. Ασκούν κριτική για της χορηγίες

του Athens Pride στο οποίο δεν πατάνε ποτέ, αλλά στα φεστιβάλ τους υπάρχει είσοδος και “πόρτα”. Ποια είναι η διαφορά όταν και στις δύο περιπτώσεις πρέπει να καλυφθούν κάποια έξοδα; Το ότι δεν αντέχουν να βρεθούν σε έναν χώρο όπου η “μειονότητα” γίνεται “πλειονότητα”. Σε έναν χώρο όπου το υποκείμενο της καταπίεσης που και οι ίδιοι ακούν με τον σεξισμό, την ομοφοβία , την τρανσφοβία και τη συνειδητή άγνοιά τους, απολαμβάνει μια μέρα “απενοχοποίησης”. Κατηγορούν το lgbtq κίνημα για το ότι δεν είναι αρκετά πολιτικοποιημένο και μάχιμο, και μιλάνε για το αίμα των συντρόφων τους –σπάνια και για των συντροφισσών τους– αλλά το αίμα των lgbtq ανθρώπων δεν λερώνει τον δρόμο τους. Οι ίδιοι μπάτσοι μας κράζουν, μας κάνουν έλεγχο, αρνούνται να καταγράψουν τα περιστατικά και χλευάζουν τα θύματα. Κι αν ακόμα κάποιοι νομίζουν πως επειδή συμμετείχαν σε 5 πορείες του “χώρου” είναι πιο στοχοποιημένοι από ένα lgbtq άτομο στην καθημερινότητά του, ας πάνε μια βόλτα στο σούπερ μάρκετ με μια τρανς γυναίκα, ας πάνε για καφέ με ένα ζευγάρι λεσβιών, ας πάνε με ένα gay αγόρι σε έναν αθλητικό σύλλογο.

Ακόμα και ο Αντιρατσιστικός νόμος περιλαμβάνει την ταυτότητα του φύλου και της σεξουαλικότητας, εξίσου με τη φυλή, το χρώμα, την εθνική καταγωγή και τη σωματική ακεραιότητα. Το Αντιφασιστικό/Αντιρατσιστικό κίνημα αρνείται. Επιδεικτικά.

Να μην ξεχάσω να εξαιρέσω τις εξαιρέσεις. Αλλά δεν θα το κάνω ευχαριστήριο. Ξέρουν αυτ@…

Σε ό,τι αφορά τους υπόλοιπους και τις υπόλοιπες που πολιτικά συντηρούν όλα όσα προανέφερα, ή επιλέγουν να τα αγνοούν, ή τα θεωρούν ασήμαντα:

Λείπετε. Να λείπετε. Δεν μας λείπετε. Τέτοι@ που είστε να μας λείπετε.

Ναι! Εμείς είμαστε Σαρλί

Αλέξανδρος Σχισμένος

Ανατρίχιασαν άραγε όλοι από το στυγερό έγκλημα του Παρισιού; Κάποιοι δεν μπορούσαν να μην ανατριχιάσουν. Κάποιοι όφειλαν να ανατριχιάσουν. Και κάποιοι έπρεπε να φανούν σαν να ανατρίχιασαν.

«Είμαστε όλοι Σαρλί» ήταν το σύνθημα της πορείας του 1,5 εκατομμυρίου και το σύνθημα που κυριάρχησε στην παγκόσμια επικαιρότητα τις πρώτες μέρες του 2015. «Είμαστε όλοι Σαρλί» είπαν χιλιάδες ανώνυμοι και μία χούφτα ετερόκλητοι επώνυμοι από τη Μέρκελ μέχρι τον Τσίπρα. Σε ποιους αναφέρεται λοιπόν αυτό το «είμαστε»; Και τι σημαίνει Σαρλί Εμπντό;

Η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα θα διαφωτίσει και το πρώτο. Τι σημαίνει Σαρλί Εμπντό; Σημαίνει τον εικονοκλάστη διάδοχο του Hara Kiri, σημαίνει έναν έντυπο ελευθεριακό τόπο με ακονισμένο χιούμορ απέναντι σε κάθε αυθεντία, και βιτριολικό λόγο απέναντι στις κατεστημένες εξουσίες. Σημαίνει μία διαφωτιστική αιχμή πένας απέναντι στον σκοταδισμό, σημαίνει τη γλώσσα έξω, σημαίνει την απείθεια, σημαίνει το παιδί που δείχνει ότι ο βασιλιάς είναι γυμνός και τον Διογένη που σπρώχνει τον Αλέξανδρο για να χαρεί τον ήλιο. Σημαίνει παρρησία, θράσος, ελευθερία γνώμης και τη δύναμη του λόγου. Σημαίνει ένα περιοδικό που είχε εξώφυλλα που θα σκανδάλιζαν κάθε κληρικό ή πιστό, την Αγία Τριάδα σε τρίο και τον Αλλάχ να χαμουρεύεται με τον Μωάμεθ. Σημαίνει τον διαφωτισμό απέναντι στο δόγμα.

Αυτά σημαίνει το Σαρλί Εμπντό. Αυτά χτυπήθηκαν από τις σφαίρες των ισλαμιστών. Όχι των Αράβων ή των Μεσανατολιτών ή των Περσών ή των Ασιατών. Των Ισλαμιστών. Το Ισλάμ είναι δόγμα οικουμενικό, ούτε γλώσσα ούτε κουλτούρα ενός λαού, είναι

θρησκεία, είναι επιλογή. Και όπως και οι άλλες θρησκείες, είναι εξ ορισμού ενάντια σε κάθε έννοια ελευθερίας, μουσουλμάνος σημαίνει υποταγμένος στον θεό, όπως ο μεσαιωνικός ή αμερικάνικος χριστιανικός φονταμενταλισμός. Το Ισλάμ είναι εξ ορισμού σκοταδιστικό, όπως κάθε μεταφυσικό δόγμα. Δεν είναι «στοιχείο μιας άλλης κουλτούρας», «γούστο ενός άλλου πολιτισμού». Είναι ένας οδοστρωτήρας ομογενοποίησης που ισοπέδωσε μυριάδες κουλτούρες, γλώσσες και πολιτισμούς όταν επεκτάθηκε κατακτητικά στον μισό γνωστό κόσμο, λίγα χρόνια μετά την επινόησή του από τον Μωάμεθ. Όπως υπήρξε και ο Χριστιανισμός, μέχρι ο διαφωτισμός να διαλύσει τη μηχανή του οδοστρωτήρα. Στις χώρες του Ισλάμ, διαφωτισμός δεν πρόλαβε να έρθει, ήρθε η αποικιοκρατία. Στράφηκαν άραγε οι αποικιοκράτες ενάντια στους θεσμούς του Ισλάμ; Όχι, μόνο ενάντια στους εξεγερμένους λαούς. Δεν μπορούμε να ξεχνάμε πως κάθε θρησκεία είναι θεμέλιο της ετερονομίας. Το ίδιο δόγμα που δικαίωσε (όπως και οι λοιπές μονοθεϊστικές θρησκείες) τη δουλεία επί αιώνες και την υποδούλωση των γυναικών, το ίδιο δόγμα εμψύχωσε την σφαγή στο Παρίσι.

Δεν είδαμε λοιπόν κάποια απελευθερωτική ένοπλη οργάνωση απέναντι στους κατοχικούς καταπιεστές, δεν είδαμε κάποια πολιτική δολοφονία κάποιου πολιτικού, είδαμε ένα στοχευμένο χτύπημα απέναντι στην ελευθερία του λόγου, στην ελευθερία της σκέψης. Το ίδιο δράμα που έστειλε κάποτε τον Τζορντάνο Μπρούνο στην πυρά, όταν αυτός έφτυσε τον εσταυρωμένο, είδαμε, με μοντέρνο ένδυμα.

Γι’ αυτό δεν είναι Σαρλί οι κυβερνώντες και οι ελίτ. Αυτοί δεν χτυπήθηκαν από τους τζιχαντιστές, αυτοί συνεργάζονται με τους ιμάμηδες και τους εμίρηδες, τα αφεντικά δηλαδή των «εξεγερμένων ισλαμιστών». Τα πολιτικά αφεντικά της Ευρώπης κάνουν δουλειές με τις ισλαμικές ελίτ, τζιχαντιστικές και κρατικές, το ISIS και τους Σαουδάραβες. Δεν ανησυχούν πλέον οι άρχοντες για τους ασσασσίνους. Οι ασσασσίνοι χτυπάνε τον κοινό εχθρό, την ελεύθερη γνώμη. Ο Ζαν-Μαρί Λεπέν ήταν τουλάχιστον ειλικρινής. Αυτός δεν είναι Σαρλί. Ούτε οι συνδαιτυμόνες του,

κι ας βγαίνουν με κλοιό μπάτσων στους δρόμους. Πρέπει να φανούν ότι είναι Σαρλί, για να μην γίνει ορατό το τεράστιο χάσμα που τους χωρίζει από εμάς, που ερωτευτήκαμε τον Βολίνσκι μαζί με τον Μάη του ’68.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 17

Η Δημοκρατία ως μείζον κοινωνικό διακύβευμα

Νίκος Κατσιαούνης

Οι σύγχρονες «Δημοκρατίες» αποδεικνύουν πλέον σήμερα με τον πιο έμπρακτο τρόπο ότι βασική προϋπόθεση άμυνας και συντήρησης της «Δημοκρατίας» είναι η αυτοκατάργησή της. Και για να το καταλάβει αυτό κανείς, δεν χρειάζεται να ανατρέξει στη Βαϊμάρη αλλά θα μπορούσε να αναζητήσει τις ρίζες του στους όρους συγκρότησης των σύγχρονων νεωτερικών δημοκρατιών. Αλλά τι κάνει μετά τη «Δημοκρατία» να διατηρεί τις σημασιολογικές της συνδηλώσεις, εφόσον αποβάλει κάθε έννοια ελευθερίας;

Η κυριαρχία σήμερα προσπαθεί να μας πείσει ότι η μόνη εφικτή οδός είναι αυτή που ακολουθείται από την ίδια. Πέρα από αυτή το χάος. Αλλά, βέβαια, όταν οι «Δημοκρατίες» θέτουν το δίλημμα αυτό, τότε το χάος είναι ήδη παρόν και συμπαρασύρει τα πάντα στη δίνη του ολοκληρωτισμού.

Η σημερινή κατάσταση αρχίζει να θέτει πολλές από τις σημασίες και τα νοήματα της συγκρότησης των κοινωνιών εκ νέου σε διάλογο και επαναδιαπραγμάτευση. Ή τουλάχιστον έτσι πρέπει να γίνει. Το ζήτημα της δημοκρατίας είναι ένα από αυτά. Από τις

θολές και άνευ νοήματος πλέον δυνάμεις του κέντρου έως και αυτές της αριστεράς, προσπαθούν να πείσουν ότι το ζήτημα της δημοκρατίας πρέπει να μπει σε προτεραιότητα. **Βέβαια, αρνούνται να δουν ότι αυτή η συγκεκριμένη «δημοκρατία» που θέλουν να υπερασπιστούν αποτέλεσε μία εκ των αιτιών της ανθρωπολογικής κρίσης που βιώνουμε σήμερα. Η αντιπροσώπευση αποτέλεσε και αποτελεί μία σημαντική αλλοτρίωση της ίδιας της κοινωνίας στη βάση της κοινωνικής και φαντασιακής θέσμισης που η ίδια δημιουργεί.**

Είναι πολύ πιθανόν τους επόμενους μήνες να δούμε κυβερνήσεις της Αριστεράς σε χώρες της Ευρώπης, αρχής γενομένης από την Ελλάδα και μετέπειτα την Ισπανία. Παρόλο που αυτά τα δύο κόμματα (Σύριζα και Ποδέμος) βάζουν ως πρωτεύον επίδικο τη δημοκρατία, στην ουσία έχουν απολέσει κάθε έννοια που θα μπορούσε να την ενισχύσει. Ειδικά όταν επικαλούνται την Άμεση Δημοκρατία ως προταγματική τους αιχμή. Γιατί τίποτα, ακόμη και στις εσωτερικές δομές που δημιουργούν, δεν ενισχύει μια ουσιαστική δημοκρατική παρέμβαση, αφού δεν ενισχύει τη συμμετοχή.

Από τις απαρχές της νεωτερικότητας μέχρι και σήμερα, υπήρχαν και υπάρχουν κινήσεις που έχουν ως πρόταγμα την (άμεση) δημοκρατία. Και γνωρίζουν καλά, μετά από 200 χρόνια ιστορίας, ότι για να δημιουργηθούν οι δομές μιας άμεσης και συμμετοχικής δημοκρατίας απαιτείται μια ουσιαστική αλλαγή τόσο στις δομές της κοινωνικοπολιτικής θέσμισης όσο στο σημασιολογικό και φαντασιακό επίπεδο των κοινωνιών. Η δημοκρατία είναι εκ διαμέτρου αντίθετη με την ανάθεση. Είναι εκ διαμέτρου αντίθετη με την αντιπροσώπευση. Με την εν λευκώ επιταγή. Γι’ αυτό και σε πολλές κινήσεις από τα κάτω που συγκροτούνται σήμερα, η αμεσότητα της συμμετοχής αποτελεί απαράβατο όρο και προτασιακό διακύβευμα. Και φυσικά το γενεσιουργό πρόπλασμα μιας αμεσοδημοκρατικής συγκρότησης σε ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο.

Πολλά μοντέλα για το πώς μπορεί να δομηθεί μέσα σε μια κοινωνία ένα ουσιαστικό δημοκρατικό σύστημα έχουν παρουσιαστεί τις τελευταίες δεκαετίες. Μοντέλα με δευτεροβάθμια και

τριτοβάθμια όργανα λήψης αποφάσεων, εκπροσώπηση των κοινωνικών αιτημάτων και ενίσχυση της συμμετοχής στη λήψη των αποφάσεων. Προφανώς, κανένας δεν περιμένει η κοινωνία να αποτελέσει μια απέραντη συνέλευση. Αυτή η ιδέα φαντάζει σαν την παρελθοντική έποψη ότι η κοινωνία θα μεταβληθεί σε ένα απέραντο εργοστάσιο όπου όλα θα λειτουργούνε αρμονικά. Όμως το βασικό, που εξετάζουμε και σε αυτό το αφιέρωμα, είναι ότι δεν μπορεί να υπάρξει δημοκρατία χωρίς την ισότητα όλων και ισότητα χωρίς ελευθερία. Τόσο των ατόμων όσο και των κοινωνικών συνόλων. Εάν κάτι σπάσει από τον κρίκο, τότε η δημοκρατία παύει να έχει νόημα.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 17

Αλληλογραφία Πάννεκουκ – Καστοριάδη (1953 – 1954) : 3ο Γράμμα

3ο Γράμμα του Πάννεκουκ προς τον Καστοριάδη

Μετάφραση: **Εύα Πλιάκου**

Παρατήρησα με μεγάλη χαρά ότι έχετε δημοσιεύσει στο περιοδικό σας «Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότητα» μία μετάφραση της επιστολής μου σχολιασμένη με κριτικές παρατηρήσεις, με τέτοιον τρόπο ώστε να εμπλέκονται οι αναγνώστες σας σε μία συζήτηση σχετικά με θεμελιώδη ερωτήματα. Αφού εκφράσατε την επιθυμία να συνεχιστεί η συζήτηση, σας στέλνω διάφορες παρατηρήσεις πάνω στην απάντησή σας. Φυσικά, υπάρχουν ακόμη διαφορές στις απόψεις μας που θα μπορούσαν να εμφανιστούν στη συζήτηση με μεγαλύτερη καθαρότητα. Αυτές οι διαφορές οφείλονται συνήθως σε μία διαφορετική εκτίμηση του ποια θεωρεί ο καθένας ως πιο

σημαντικά σημεία, η οποία με τη σειρά της σχετίζεται με τις πρακτικές εμπειρίες μας ή το περιβάλλον στο οποίο βρισκόμαστε. Για μένα, αυτή ήταν η μελέτη των πολιτικών απεργιών στο Βέλγιο (1893), στη Ρωσία (1905 και 1917), και στη Γερμανία (1918 έως 1919), μία μελέτη με την οποία επιχείρησα να φτάσω σε μία ξεκάθαρη κατανόηση του θεμελιώδους χαρακτήρα αυτών των ενεργειών. Η ομάδα σας ζει και εργάζεται μέσα στην αναταραχή της εργατικής τάξης μίας μεγάλης βιομηχανικής πόλης· ως εκ τούτου, η προσοχή σας επικεντρώνεται σε ένα πρακτικό πρόβλημα: πώς θα μπορούσαν οι μέθοδοι της αποτελεσματικής πάλης να αναπτυχθούν πέρα από τον αναποτελεσματικό αγώνα των κομμάτων και μερικών απεργιών του σήμερα;

Φυσικά, δεν ισχυρίζομαι ότι όλες οι επαναστατικές πράξεις της εργατικής τάξης θα εκτυλιχθούν σε μία ατμόσφαιρα ειρηνικής συζήτησης. Αυτό που ισχυρίζομαι είναι ότι το αποτέλεσμα του αγώνα, συχνά βίαιο, δεν καθορίζεται από τυχαίες περιστάσεις, αλλά από ό,τι είναι ζωντανό στις σκέψεις των εργαζομένων, ως βάση μιας στέρεας συνείδησης που αποκτήθηκε από την εμπειρία, τη μελέτη, ή τις συζητήσεις. Αν το προσωπικό ενός εργοστασίου πρέπει να αποφασίσει εάν πρέπει ή όχι να κατέβει σε απεργία, η απόφαση δεν λαμβάνεται με το να χτυπάνε τις γροθιές τους στο τραπέζι, αλλά –φυσιολογικά– με τις συζητήσεις.

Θέτετε το πρόβλημα με έναν εντελώς πρακτικό τρόπο: τι θα έκανε το κόμμα αν είχε το 45% των μελών των συμβουλίων πίσω του και αν ανέμενε ένα άλλο κόμμα (νεο-Σταλινικοί που προσπαθούν να κατακτήσουν το καθεστώς) να επιχειρήσει κατάκτηση της εξουσίας με τη βία; Η απάντησή σας είναι: πρέπει να το προκαταλάβουμε κάνοντας αυτό που φοβόμαστε ότι θα κάνει. Ποιο θα είναι το οριστικό αποτέλεσμα μιας τέτοιας πράξης; Κοιτάξτε τι συνέβη στη Ρωσία. Εκεί υπήρχε ένα κόμμα, με καλές επαναστατικές αρχές, επηρεασμένο από τον Μαρξισμό· και διασφαλισμένο, επίσης, από την υποστήριξη των συμβουλίων που είχαν ήδη σχηματιστεί από τους εργαζομένους· ωστόσο, ήταν υποχρεωμένο να καταλάβει την εξουσία, και το αποτέλεσμα ήταν ολοκληρωτικός Σταλινισμός (κι αν λέω «ήταν υποχρεωμένο» εννοώ ότι οι

συνθήκες δεν ήταν αρκετά ώριμες για μία πραγματική προλεταριακή επανάσταση. Στον δυτικό κόσμο όπου ο καπιταλισμός είναι περισσότερο αναπτυγμένος, οι συνθήκες σίγουρα είναι πιο ώριμες· αυτό το μέτρο δίνεται από την ανάπτυξη της εργατικής πάλης). Έτσι, πρέπει κανείς να θέσει το ερώτημα: θα μπορούσε ο αγώνας του κόμματος που προτείνετε να σώσει την προλεταριακή επανάσταση; Αντίθετα, μου φαίνεται ότι θα ήταν ένα βήμα προς μία νέα καταπίεση.

Βέβαια, θα υπάρχουν πάντα δυσκολίες. Αν η γαλλική, ή η παγκόσμια κατάσταση απαιτούσε μία μαζική πάλη των εργατών, τα κομμουνιστικά κόμματα αμέσως θα προσπαθούσαν να μετατρέψουν αυτή τη δράση σε μία φιλορωσική επίδειξη εντός των ορίων του κόμματος. Πρέπει να ηγηθούμε ενός ενεργητικού αγώνα εναντίον αυτών των κομμάτων. Αλλά δε μπορούμε να τα νικήσουμε ακολουθώντας τις μεθόδους τους. Αυτό είναι εφικτό μόνο με την άσκηση των δικών μας μεθόδων. Η πραγματική μορφή δράσης μιας τάξης που αγωνίζεται είναι η δύναμη των επιχειρημάτων, που βασίζεται στη θεμελιώδη αρχή της αυτονομίας των αποφάσεων! Οι εργαζόμενοι μπορούν να αποτρέψουν την καταστολή του κομμουνιστικού κόμματος μόνο με την ανάπτυξη και την ενδυνάμωση της δικής τους ταξικής δύναμης· αυτό προϋποθέτει και την ομόφωνη βούλησή τους να πάρουν τα μέσα παραγωγής υπό τον έλεγχο και τη διαχείρισή τους.

Η κύρια προϋπόθεση για την κατάκτηση της ελευθερίας της εργατικής τάξης είναι ότι η αντίληψη της αυτοδιοίκησης και αυτοδιαχείρισης των μέσων παραγωγής είναι ριζωμένη στη συνείδηση των μαζών. Αυτό συναινεί, σε κάποιο βαθμό με ό,τι έγραψε ο Jaures για τη Συντακτική Συνέλευση, στη Σοσιαλιστική Ιστορία της Γαλλικής Επανάστασης:

«Αυτή η Συνέλευση, εντελώς καινούρια, συζητώντας πολιτικά ζητήματα, γνώριζε ότι με το που θα συσταθεί έπρεπε να ματαιώσει όλες τις μανούβρες του Δικαστηρίου. Γιατί; Επειδή είχε διάφορες μεγάλες και αφηρημένες ιδέες, που ωρίμασαν επί μακρό χρονικό διάστημα με σοβαρότητα, κάτι που τους έδωσε μία σαφή εικόνα της κατάστασης».

Φυσικά, οι δύο υποθέσεις δεν είναι ταυτόσημες. Αντί για τις μεγάλες πολιτικές ιδέες της Γαλλικής Επανάστασης, υπάρχει ένα ερώτημα σχετικά με τις μεγάλες σοσιαλιστικές ιδέες των εργατών, το οποίο είναι: η διαχείριση της παραγωγής μέσω της οργανωμένης συνεργασίας. Αντί για 500 εκπροσώπους εφοδιασμένους με τις αφηρημένες ιδέες που απέκτησαν μέσω της μελέτης, οι εργάτες θα είναι εκατομμύρια και θα οδηγούνται από την πείρα μιας ολόκληρης ζωής μέσα στην εκμετάλλευσης της παραγωγικής εργασίας. Γι αυτό βλέπω τα πράγματα με τον ακόλουθο τρόπο:

Το πιο ευγενές και χρήσιμο καθήκον ενός επαναστατικού κόμματος είναι –μέσω της προπαγάνδας του με χιλιάδες μικρά περιοδικά, μπροσούρες κ.λπ.– να εμπλουτίσει τις γνώσεις των μαζών στη διαδικασία απόκτησης μιας συνείδησης πιο σαφούς και διευρυμένης.

Τώρα, μερικά λόγια για τον χαρακτήρα της Ρωσικής Επανάστασης. Μεταφράζοντας την αγγλική φράση «middle class revolution» (επανάσταση της μεσαίας τάξης) σε «revolution bourgeoise» (επανάσταση της μπουρζουαζίας/αστικής τάξης), δεν εκφράζεται ακριβώς το νόημά της. Όταν στην Αγγλία οι λεγόμενες μεσαίες τάξεις κατέλαβαν την εξουσία, αποτελούνταν κατά το μεγαλύτερο μέρος από μικρούς καπιταλιστές, ή επιχειρηματίες, ιδιοκτήτες των βιομηχανικών μέσων παραγωγής. Η πάλη των μαζών ήταν αναγκαία για να διώξει την αριστοκρατία από την εξουσία. Παρόλα αυτά, η ίδια η μάζα δεν ήταν ακόμη ικανή να καταλάβει τα μέσα παραγωγής. Οι εργαζόμενοι θα μπορούσαν να επιτύχουν την πνευματική, ηθική και οργανωτική ικανότητα να το κάνουν αυτό μόνο μέσω της ταξικής πάλης σε έναν επαρκώς αναπτυγμένο καπιταλισμό. Στη Ρωσία, δεν υπήρχε μία αστική τάξη τέτοιας σημασίας. Κατά συνέπεια, η εμπροσθοφυλακή της επανάστασης γέννησε μία νέα «μεσαία τάξη» ως άρχουσα τάξη της παραγωγικής εργασίας, που διαχειρίζεται τα μέσα παραγωγής, και όχι ως ένα σύνολο μεμονωμένων ιδιοκτητών, όπου ο καθένας διαθέτει ένα συγκεκριμένο κομμάτι των μέσων παραγωγής, αλλά ως συλλογικοί ιδιοκτήτες των μέσων παραγωγής στο σύνολό τους.

Σε γενικές γραμμές, θα μπορούσαμε να πούμε: αν οι εργαζόμενες μάζες (επειδή είναι στο σύνολό τους προϊόν προκαπιταλιστικών συνθηκών) δεν είναι ακόμη ικανές να πάρουν την παραγωγή στα χέρια τους, αυτό αναπόφευκτα θα οδηγήσει μία νέα ηγετική τάξη να ελέγχει την παραγωγή. Είναι αυτή η συμφωνία που με κάνει να πω ότι η Ρωσική Επανάσταση (στον ουσιαστικό και μόνιμο χαρακτήρα της) ήταν μία αστική επανάσταση. Σίγουρα η μαζική εξουσία του προλεταριάτου ήταν απαραίτητο να καταστρέψει το προηγούμενο σύστημα (και αυτό ήταν ένα μάθημα για τους εργαζομένους ολόκληρου του κόσμου). Αλλά μία κοινωνική επανάσταση δεν μπορεί να λάβει τίποτα περισσότερο από αυτό που αντιστοιχεί στον χαρακτήρα των επαναστατικών τάξεων, και αν ο μεγαλύτερος δυνατός ριζοσπαστισμός ήταν αναγκαίος για να καμφθούν όλες οι αντιστάσεις, σε μεταγενέστερο χρόνο πρέπει να μείνει πίσω.

Αυτός φαίνεται να είναι ο γενικός κανόνας όλων των επαναστάσεων μέχρι και σήμερα: έως το 1793 η Γαλλική Επανάσταση έγινε όλο και πιο ριζοσπαστική, έως ότου οι αγρότες έγιναν οριστικά οι ελεύθεροι κύριοι του εδάφους, κι έως ότου οι ξένοι στρατοί απωθήθηκαν. Εκείνη τη στιγμή, οι Ιακωβίνοι σφαγιάστηκαν και ο καπιταλισμός έκανε την είσοδό του ως ο νέος κυρίαρχος. Όταν κάποιος βλέπει τα πράγματα με αυτόν τον τρόπο, η πορεία της Ρωσικής Επανάστασης θα είναι η ίδια με εκείνες τις προηγούμενες επαναστάσεις οι οποίες –όλες– κατέκτησαν την εξουσία, στην Αγγλία, τη Γαλλία, τη Γερμανία. Η Ρωσική Επανάσταση δεν ήταν καθόλου μία πρόωρη προλεταριακή επανάσταση. Η προλεταριακή επανάσταση ανήκει στο μέλλον.

Ελπίζω ότι αυτή η εξήγηση, αν και δεν περιέχει νέα επιχειρήματα, να βοηθήσει στο να διευκρινιστούν αρκετές αποκλίσεις στις απόψεις μας.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 17

Να κλείσουμε το μάτι στα επόμενα 20 χρόνια;

Γιώργος Κτενάς

Η ερμηνεία της σχέσης του ανθρώπου και των δραστηριοτήτων του με το περιβάλλον που τον φιλοξενεί, έφερε στην επικαιρότητα ήδη από τις αρχές του 20ου αιώνα τη γεωπολιτική. Σαν επιστήμη αποτελεί σταθερό σύμμαχο για εκείνους που ελέγχουν με στρατηγικό τρόπο την οικονομική, στρατιωτική κ.λπ. ισχύ ενός τόπου και, φυσικά, είναι ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο για να κάνει κάποιος πολιτική. Να σημειώσουμε ότι πολιτική, με τη μεγάλη έννοια του όρου, δεν είναι αυτό που βλέπουμε στα παράθυρα της τηλεδημοκρατίας. Αυτή η οπισθοδρομική προσέγγιση αποτελεί τον ορισμό της μικροπολιτικής και δεν έχει σχέση με πράξεις και ενέργειες που κλείνουν το μάτι στα επόμενα 20-30 χρόνια. Αυτό είναι πολιτική. Καθαρά με αυτή την έννοια και, ίσως, με μία δόση υπερβολής, πολιτική στις μέρες μας κάνουν οι πολυεθνικές, οι τράπεζες κ.λπ. Εκείνοι, δηλαδή, που μετρούν με χειρουργική ακρίβεια κάθε τους κίνηση και, πριν πάρουν χαμπάρι οι φωστήρες των κάθε λογής κομματικών επιτελείων, σε παγκόσμια κλίμακα, έχουν δεσμεύσει για δεκαετίες τις ζωές μας.

Πάνω σε αυτό το μοτίβο κινείται και ο αθλητισμός, που λογίζεται ως μία ξεχωριστή οικονομική οντότητα σε παγκόσμιο επίπεδο. Με το ποδόσφαιρο να κρατάει τη μερίδα του λέοντος αλλά, φυσικά, να μην είναι μόνο αυτό. Κι ας πάρουμε το παράδειγμα του τελευταίου Μουντιάλ, αλλά και των Ολυμπιακών Αγώνων του 2016: θεωρεί κανείς πως είναι τυχαία η διεξαγωγή αμφότερων των διοργανώσεων στη Βραζιλία; Μία χώρα με πληθυσμό 180 εκ. ανθρώπων, που ουσιαστικά “κρατάει” μαζί της σε αυτά τα δύο κορυφαία αθλητικά γεγονότα και τις υπόλοιπες της Λατινικής Αμερικής. Με την κοινωνία τής Βραζιλίας να μην έχει κανένα

όφελος, όπως έχουμε αναλύσει σε προηγούμενο σχόλιο, αλλά να καλείται να πληρώσει επί σειρά ετών τα σπασμένα των πολυεθνικών.

Κι εδώ να δούμε πού θα γίνουν τα δύο επόμενα, αντίστοιχου βεληνεκούς, αθλητικά γεγονότα: Στη Ρωσία το Μουντιάλ τού 2018 και στην Ιαπωνία οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2020. Δύο τεράστιες αγορές, που μπλέκουν άμεσα το αθλητικό με το οικονομικό και το πολιτικό. Σε αυτήν την πλαισιακή προσέγγιση είναι απόλυτα χρήσιμη και άμεσα αξιοποιήσιμη η επιστήμη τής γεωπολιτικής για τη ΦΙΦΑ, τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή κ.λπ. Με τα κυρίαρχα media να αναλαμβάνουν τον ρόλο της κολυμβήθρας του Σιλωάμ, προκειμένου να δημιουργηθεί η εντύπωση της τυχαίας επιλογής ή της απολιτικής προσέγγισης, του τύπου «επιτέλους να δούμε ένα Μουντιάλ στην ποδοσφαιρομάνα Βραζιλία».

Μέσω του αθλητισμού και δη του ποδοσφαίρου, συσσωρεύονται τεράστια κέρδη, που συνδέονται άμεσα με τις πολιτικές εξελίξεις της γεωπολιτικής πραγματικότητας. Κι αυτό αποδεικνύει ότι (και) ο αθλητισμός έχει μπει στις τσέπες των μαύρων κοστουμιών των golden boys. Για αυτό, οφείλουμε να κατανοήσουμε και να αναδείξουμε αυτό το τεράστιο πρόβλημα, στη σφαίρα του κοινωνικού, άρα και του πολιτικού. Του αισθητικού. Και να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις για έναν διαφορετικού τύπου αθλητισμό, ως προέκταση μίας διαφορετικού τύπου κοινωνίας. Και όχι σαν ένα ξεχωριστό κομμάτι κάποιας ετερότητάς της.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 17

Κράτος εκτάκτου ανάγκης:

Εθνικισμός και έκτακτες θεσμίσεις στην Ελλάδα τον 20αι.

Αποστόλης Στασινόπουλος

Η "κατάσταση πολιορκίας" επικυρώθηκε στο ελληνικό δίκαιο το 1911 για να προβλέψει καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης, αλλά η ουσιαστική εφαρμογή και αναστολή νόμων προς αυτή τη κατεύθυνση διενεργήθηκε –όπως και θα δούμε- μεταγενέστερα ανεξάρτητα από αυτή την θεσμοθέτησή της. «Από το Σύνταγμα του 1911 και έπειτα, ο θεσμός της καταστάσεως πολιορκίας εισήχθη στην ελληνική νομοθεσία για να περάσει ποικίλα στάδια εξέλιξης, μέχρι να πάρει τη σημερινή του μορφή.» **(Αλιβιζάτος,1995)**

Μια οξυδερκής διαπίστωση του Agamben η οποία προκρίνει πως «ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και τα χρόνια που ακολούθησαν εμφανίζονται ως νομικό εργαστήριο στο οποίο δοκιμάστηκαν και ρυθμίστηκαν οι μηχανισμοί και τα λειτουργικά συστήματα της κατάστασης εξαίρεσης ως παράδειγμα διακυβέρνησης» **(Agamben,2007)** ίσως είναι καθοριστική. Ο στρατηγός Κονδύλης στα 1924 επιχείρησε την ανάληψη ολοκληρωτικών εξουσιών με το πρόσχημα του κομμουνιστικού μπαμπούλα. Λίγο αργότερα, ο στρατηγός Πάγκαλος εκμεταλλεύτηκε την κομμουνιστική απειλή όσο περισσότερο μπορούσε για να δικαιολογήσει την δικτατορία του. Ένα μέτρο που θεσμοθετήθηκε τότε ήταν εκείνο των διοικητικών αποφάσεων. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται δύο περιπτώσεις, αφενός οι όχι σπάνιες ντε φάκτο συλλήψεις και κρατήσεις πολιτών από μικρό έως μεγάλο χρονικό διάστημα, χωρίς δίκη και κατά παραβίαση των συνταγματικών διατάξεων, και αφετέρου οι διοικητικές εκτοπίσεις. Στα 1924 συνιστώνται σε κάθε νομό ειδικές Επιτροπές Δημόσιας Ασφαλείας, που αποτελούνται από τον Νομάρχη, τον Εισαγγελέα και τον Διοικητή Χωροφυλακής. Οι επιτροπές ασφαλείας στρέφονται επίσημα όχι μόνο κατά ληστών κλπ., αλλά και κατά προσώπων υπόπτων για

δράση κατά της δημόσιας τάξης, της ησυχίας και ασφαλείας της χώρας, μόνο μετά από ειδικό διάταγμα της δικτατορίας Πάγκαλου στα 1926. «Για να εκτοπιστεί ένας πολίτης, δεν χρειαζόταν να έχει διαπράξει κάποιο αδίκημα ή να έχει επιδείξει παράνομη διαγωγή. Απεναντίας, η εκτόπιση σαν προληπτικό διοικητικό μέτρο προϋποθέτει ότι στην συγκεκριμένη περίπτωση δεν υπάρχει ποινική παράβαση.» **(Κούνδουρος,1978)** Ας σταθούμε λίγο στο σημείο αυτό σε τρεις σημαντικές λεπτομέρειες. Αρχικά, στην επέκταση των κυβερνητικών εξουσιών μέσω των διαταγμάτων με ισχύ νόμου όπου και είναι δυνατόν να αποκρυσταλλώσουμε μια τομή της δικτατορίας με την δημοκρατία. Η έκφραση "πλήρεις εξουσίες" με την οποία χαρακτηρίζεται ενίοτε η κατάσταση εξαίρεσης και αναφέρεται στη διεύρυνση των κυβερνητικών εξουσιών και ιδίως στη παραχώρηση στην εκτελεστική εξουσία της δυνατότητας να εκδίδει διατάγματα με ισχύ νόμου. Έπειτα στην μεταστροφή του διατάγματος κατά υπόπτων για δράση κατά της δημόσιας ασφάλειας και τέλος στην αόριστη κράτηση παρά το νόμο που συνεπάγονταν οι διοικητικές αποφάσεις -σε αντιδιαστολή με τις δικαστικές αποφάσεις-, με αποτέλεσμα οι αποφάσεις αυτές να εκφεύγουν από κάθε νομικό έλεγχο.

Στις αρχές του 1928 ύστερα από πολλά χρόνια απουσίας στο εξωτερικό ο Ε. Βενιζέλος γύρισε στην Ελλάδα και κέρδισε τις εκλογές θριαμβευτικά παίρνοντας πάνω από τα 60% των ψήφων και 2/3 των εδρών. Στραμμένη λοιπόν σε νέους συντηρητικότερους προσανατολισμούς η κυβέρνηση Βενιζέλου έφερε στη Βουλή στις 22/12/1928 το ιστορικό νομοσχέδιο. Η κινητοποίηση ενάντια στο κοινωνικό καθεστώς έγινε για πρώτη φορά στην Ελλάδα ένα sui generis, ένα ιδιώνυμο ποινικό αδίκημα. Το νομοσχέδιο είχε τον τίτλο ‘’Περί μέτρων ασφαλείας του κοινωνικού καθεστώτος και προστασίας των ελευθεριών των πολιτών’’ , μετά από έξι μήνες περίπου ψηφίστηκε και άρχισε η εφαρμογή του και προέβλεπε την τιμωρία όσων ,μέσω των ιδεών τους, προσέβλεπαν στην ανατροπή του καθεστώτος με βίαια μέσα . Ὅστις ἐπιδιώκει τήν ἐφαρμογήν ἰδεῶν ἐχουσῶν ὡς ἔκδηλον σκοπόν τήν διά βιαίων μέσων ἀνατροπήν τοῦ κρατοῦντος κοινωνικοῦ συστήματος[…] Λίγο αργότερα, ο εκλογικός νόμος στέρησε το δικαίωμα του εκλέγεσθαι σ’αυτούς

που είχαν καταδικασθεί με το Ιδιώνυμο. Το Ιδιώνυμο προέβλεπε ποινικοποίηση ιδεών και πολιτικών πεποιθήσεων με ποινές φυλάκισης ή και εκτόπισης (εξορίας). Ο ορισμός του πολίτη γίνεται υπόθεση της κυριαρχίας και η στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων καθίσταται ζήτημα πολιτικής οριοθέτησης. Ένα άλλο στοιχείο του Ιδιωνύμου είναι ότι «αρνήθηκε τον γενικό πολιτικό χαρακτηρισμό των αδικημάτων του δράστη» **(Κούνδουρος,1978)** αρνούμενο να αναγνωρίσει τον εσωτερικό εχθρό ως ίσο αντίπαλο ,υποβιβάζοντας τον σε εγκληματία σε μια προσπάθεια να ορίσει την ηθική του αποκλεισμού. Με το Ιδιώνυμο εισάγεται επίσης στην τότε δικαιϊκή τάξη η έννοια του εχθρού προσθέτοντας στις δηλώσεις της μια ποινική χροιά.

Οι λειτουργίες σε συνθήκες εκτάκτου ανάγκης ήδη πριν και από την μεταξική δικτατορία είχαν καταστεί πρόδηλο γεγονός κάτι το οποίο μαρτυρούν και οι πληθώρα Αναγκαστικών Νόμων που τέθηκαν σε ισχύ μεταγενέστερα. Ένας μεγάλος αριθμός Αναγκαστικών Νόμων, διαταγμάτων και ψηφισμάτων ήρθαν να αντικαταστήσουν το Ιδιώνυμο, το Ιδιώνυμο καταργήθηκε στη αρχή της μεταξικής δικτατορίας και η φραστική διατύπωσή του διακρίθηκε σε δύο Συντακτικές Πράξεις που τελικά ενσωματώθηκαν στο μεταξικό Αναγκαστικό Νόμο 117/Σεπτ. 1936 ‘’ περὶ μὲτρων πρὸς καταπολὲμησιν τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ τῶν ἐκ τοὺτου συνεπειῶν’’ με ποινές φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών και εκτόπισης τουλάχιστον έξι μηνών. Με τον καινούργιο νόμο η βάση του εγκλήματος διευρύνεται καθώς το ενδιαφέρον σημείο του είναι ότι η λέξη ‘’βιαίως’’ παραλείπεται και αρκεί ο δράστης να προσπαθεί να ανατρέψει έστω και ειρηνικά αυτό που η δικτατορία όριζε σαν κοινωνικό καθεστώς. Στη συνέχεια , στα 1938 ο Αναγκαστικός Νόμος 1075 ‘’ περὶ ἀσφαλείας τοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος καί προστασίας τῶν πολιτῶν’’ έρχεται να κωδικοποιήσει με ενιαίο κείμενο την όλη αντικομμουνιστική νομοθεσία της προ-Μεταξικής και Μεταξικής περιόδου σε μια εκτεταμένη νομική επιτομή. Όπως και προηγουμένως το στοιχείο του ‘’βιαίου’’, δεν απαιτείται. Τέλος ο Αν. Νόμος 1075 πρωτοθέσπισε και κατοχύρωσε τη χρήση των περίφημων πιστοποιητικών κοινωνικών φρονημάτων. Η καθιέρωση των

πιστοποιητικών κοινωνικών φρονημάτων είναι γεγονός εξαιρετικής σημασίας. Ως την μεταπολίτευση του 1974 ήταν απόλυτα απαραίτητα για να μπορούσε κανείς να ζει και να κινείται στην Ελλάδα .Η νομοθεσία που θεσπίστηκε με αντικείμενο τον εμφύλιο (ψηφίσματα, συντακτικές πράξεις, αναγκαστικοί νόμοι, νόμοι, διατάγματα) είναι δαιδαλώδης. Και παρόλο που μόνο το Γ' ψήφισμα είχε τίτλο ''περί έκτακτων μέτρων'' το σύνολο των διατάξεων αυτής της περιόδου είναι επίσης γνωστά σαν έκτακτα μέτρα. Γ' Ψήφισμα, Αναγκαστικός Νόμος 509/1947, Αναγκαστικός Νόμος 453/1945, Αναγκαστικός Νόμος 809/1948, Ψήφισμα ΟΓ'/1949, Ψήφισμα ΛΖ'/1947, μαρτυρούν το μέγεθος των έκτακτων θεσμίσεων της εποχής.

Η εντατική προσπάθεια αναδημιουργίας συλλογικής ταυτότητας με στόχο να οικοδομήσει ένα «εμείς» σε αντιδιαστολή προς ένα «αυτοί» μεταστοιχειώθηκε σε έναν διαχωρισμό φίλου-εχθρού. Η πόλωση αυτή έφερε σε αντίθεση το έθνος ως σύνολο προς τους εχθρούς του. «Η Αριστερά ταυτίστηκε εύκολα με την επεκτατική απειλή της Σοβιετικής Ένωσης. Η ταύτιση έτσι του εσωτερικού εχθρού με μιαν εξωτερική απειλή αποτέλεσε την αναγκαία προϋπόθεση για να αναπτυχθεί το αμυντικό ιδεολογικό σύστημα.»**(Τσουκαλάς,1987)**

Η σημασία εκείνη που καθόρισε τον εσωτερικό δεσμό και κατέστησε δυνατή την ταυτότητα ήταν η έννοια της εθνικοφροσύνης. Το εθνικό κράτος εκπλήρωσε πολύ ικανοποιητικά τον ρόλο του συνολικού προστατευτικού κλοιού. Εμφανίστηκε τόσο ως πραγματικός φορέας επαγγελματικής και κοινωνικής ολοκλήρωσης ενός μεγάλου μέρους του πληθυσμού, όσο και ως η φανερή και καταξιωμένη συμβολική ενότητα μιας μυθοποιημένης συλλογικής ταυτότητας. Είναι, λοιπόν, εύκολο να κατανοήσουμε γιατί το αυταρχικό αμυντικό κράτος έγινε δομικά απρόσβλητος θεσμός μόνο μετά το 1949. «Από τον εμφύλιο πόλεμο αρχίζουν και μετά τον εμφύλιο ενισχύονται τα εξής: η μόνιμη λειτουργία των στρατοπέδων συγκέντρωσης, η ριζική εκκαθάριση της δημόσιας διοίκησης, η οργάνωση της προπαγάνδας υπό την αιγίδα των ενόπλων δυνάμεων, η συστηματοποίηση της αστυνομικής καταπίεσης

σε όλη τη χώρα, η τεράστια διόγκωση των δραστηριοτήτων της μυστικής αστυνομίας (περίπου 60.000 άτομα λέγεται ότι μισθοδοτούνταν μέχρι το 1962) και η θεσμοθέτηση των «πιστοποιητικών κοινωνικών φρονημάτων» (ή «νομιμοφροσύνης») – που επεκτείνονται χαρακτηριστικά σε ολόκληρη την οικογένεια σε ημικληρονομική βάση- ως επίσημη προϋπόθεση για κάθε είδους άδεια, δημόσια εξουσιοδότηση και εργασία. Με τέτοια μέσα δημιουργήθηκε συστηματικά ένα «κράτος διακρίσεων».» **(Τσουκαλάς,1987)**

Ο νομικός μηχανισμός που θεσπίστηκε κατά τον εμφύλιο πόλεμο καθώς και η επίδραση του είναι απαραίτητο να εντοπιστούν και να αναλυθούν λόγω της μεγάλης αντοχής του στο χρόνο. Αν και ξεπήδησε από μια ένοπλη σύρραξη και καθρέφτιζε την αντίστοιχη περίοδο ,ο μηχανισμός αυτός εξακολούθησε να ισχύει σαν μέσο κοινωνικού ελέγχου και στις επόμενες δεκαετίες. Η φράση που εξαρτούσε την ισχύ του 509 ‘’διαρκούσης της ανταρσίας’’ διαγράφτηκε από το κείμενο του νόμου όταν κυρώθηκε από τη Βουλή το 1948. Το γεγονός προοιώνιζε καθοριστικά την επόμενη 27ετία. Παρόλο που ο Στρατιωτικός Νόμος έπαψε να ισχύει από το 1950, ο εμφύλιος παρατάθηκε νομικά μέχρι τουλάχιστον και το 1962. Έρχεται και το ψήφισμα της Βουλής της 16/29 Απριλίου του 1952 που παρόλο ότι αναγνωρίζει τον ανώμαλο χαρακτήρα των ψηφισμάτων και άλλων νομοθετημάτων του εμφυλίου πολέμου ,παρατείνει την ισχύ τους ώσπου να καταργηθούν με νόμο. Και η παράταση αυτή κράτησε ως το 1975. Για 25 χρόνια δηλαδή λειτούργησε ένα Παρασύνταγμα με τόση ισχύ και κατοχύρωση όση και το Σύνταγμα.

Το παράδοξο της διατήρησης και ενίσχυσης των έκτακτων μέτρων –τα οποία είναι δυνατόν να δικαιολογούνται σε περιόδους εχθροπραξιών– σε περιόδους ομαλής κοινοβουλευτικής δημοκρατίας όπως συμβαίνει και στο παράδειγμα που μελετάμε είχε προβλέψει μέσα από μια ιδιαιτέρως εύστοχη παρατήρησή του ο Benjamin μόλις το 1942 ο οποίος υποστήριξε πως «η παράδοση των καταπιεσμένων μας διδάσκει ότι η ‘’κατάσταση εκτάκτου ανάγκης’’ στην οποία ζούμε είναι ο κανόνας.» **(Μπένγιαμιν,1983)**

Ακόμα η μελέτη αυτή δεν θα είναι πλήρης αν δεν γίνει μνεία και για τον περί κατασκοπείας Αναγκαστικό Νόμο 375/1936 που θεσπίστηκε στη μεταξική δικτατορία. Αυτός ο νόμος ‘’περί τιμωρίας των εγκληματικών ενεργειών των απειλουσών την εξωτερικήν ασφάλειαν της χώρας’’, θεσπίστηκε για να καλύψει όπως γίνεται παντού ,περιπτώσεις κατασκοπείας, δηλαδή διαρροής πληροφοριών και υλικών στρατιωτικής φύσης (κώδικες, σχεδιαγράμματα, χάρτες, πληροφορίες μυστικής σημασίας κλπ.). Ο Α.Ν 375 είχε καταργηθεί το 1941 αλλά είχε ξανατεθεί σε ισχύ το 1945. Κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου εφαρμόστηκε μόνο περιστασιακά καθώς ίσχυαν τα πιο αποτελεσματικά έκτακτα μέτρα του Γ’ Ψηφίσματος και του Α.Ν 509. Ένα άλλο λεπτό σημείο των καταδικών με τον 375 είναι πως οι δράστες δεν θεωρούνταν πολιτικοί εγκληματίες. Το έγκλημα της κατασκοπείας στην Ελλάδα επανενεργοποιήθηκε στα τέλη του 1951 με αρχές του 1952 όταν ο πόλεμος της Κορέας βρισκόταν στο αποκορύφωμά του. Η συγκυρία δεν ήταν τυχαία. Στις Η.Π.Α τον Σεπτέμβριο του 1950 ενεργοποιήθηκε ο νόμος περί εσωτερικής ασφάλειας σε μια περίοδο στην οποία ο μακαρθισμός βρισκόταν στο απόγειό του. Ο νόμος αυτός και τα συναφή διατάγματα αποτέλεσαν πρότυπο καταστολής και αντικατόπτριζαν σε νομοθετικό επίπεδο το κλίμα του Ψυχρού Πολέμου. Ο Α.Ν 375 καταδίκαζε σε θάνατο οποιονδήποτε προμηθευόταν ή μετέδιδε στρατιωτικά ή άλλα μυστικά ‘’επί σκοπώ κατασκοπείας’’ ακόμα και σε καιρό ειρήνης.

Παρά την ψήφιση του νέου Ποινικού Κώδικα από την 1η Ιανουαρίου 1951 , Αν 375 διατηρήθηκε σε ισχύ. Η επίκληση της διατήρησης της συνταγματικής ώστε να δικαιολογηθούν τα έκτακτα μέτρα θυμίζει τα λόγια του Σμιτ όπου «στην κατάσταση εξαίρεσης το σύνταγμα μπορεί να αναστέλλεται ως προς την εφαρμογή του , δεν παύει όμως να ισχύει αφού η αναστολή του σημαίνει μόνο μία συγκεκριμένη εξαίρεση» […] και συμβαίνει «για να υπερασπιστεί την ύπαρξή του ώστε να καταφέρει στο τέλος να επιτρέψει την εφαρμογή του δικαίου». **(Schmitt, 1921)**

Τέλος, θα είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον μια διερώτηση γύρω από τον αν η ρηχή ή περιορισμένη δημοκρατία αποτέλεσε ίσως ένα αίτιο ή ένα πρώτο στάδιο της υποχώρησης της δημοκρατίας που

ολοκληρώθηκε με το Απριλιανό πραξικόπημα σηματοδοτώντας το πέρασμα από την εντεταλμένη στην κυρίαρχη δικτατορία όπως υποστήριζε ο Σμιτ. Πιο συγκεκριμένα, όπως αναφέρει ο Tingsten στον επίλογο του βιβλίου του : «Παρόλο που η προσωρινή ,ελεγχόμενη χρήση της πλήρους εξουσίας είναι συμβατή με τα δημοκρατικά συντάγματα ,η συστηματική, τακτική χρήση του θεσμού οδηγεί αναγκαστικά στην κατάλυση της δημοκρατίας.» **(Tingsten,1934)**

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 16

Πόλεμοι για το Νερό στα Βαλκάνια

Στέφανος Μπατσής

Από τα φαραωνικά σχέδια εκτροπής του διεθνικού ποταμού Αώου (Vjose στα αλβανικά) και την ιδιωτικοποίηση των δημοσίων δικτύων ύδρευσης στις μεγαλύτερες ελληνικές πόλεις (στη Θεσσαλονίκη της ΕΥΑΘ και προσεχώς στην Αθήνα της ΕΥΔΑΠ) μέχρι τους αυθαίρετους σχεδιασμούς των λόμπι της ενέργειας και των κυβερνήσεων για συστηματική φραγματοποίηση ποταμών σε Τουρκία, Αλβανία και Μακεδονία, γίνεται όλο και πιο φανερό ότι ο πόλεμος για το νερό έχει μεταφερθεί στα Βαλκάνια.

Συνοπτικά, οι ενεργειακοί κι επενδυτικοί αυτοί σχεδιασμοί περιλαμβάνουν την κατασκευή σχεδόν εξακοσίων φραγμάτων με υδροηλεκτρικούς σταθμούς κατά μήκος των ποταμών των Βαλκανίων (το μεγαλύτερο μέρος των οποίων βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση φιλοξενώντας αξιοσημείωτους υγροβιότοπους), χρηματοδοτούμενων από διεθνείς οργανισμούς όπως η Παγκόσμια

Τράπεζα και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανάπτυξης κι Ανασυγκρότησης, και εκατοντάδων ακόμη στην Τουρκία – με αρκετά από αυτά να έχουν ήδη προκαλέσει ανυπολόγιστη υποβάθμιση του περιβάλλοντος αλλά και των τοπικών κοινωνιών και πολιτισμών. Πρόσφατα παραδείγματα, τα σχέδια για μεγάλα φράγματα στο ποτάμιο σύστημα του Αώου στην ελληνική επικράτεια (ένα μέσα στη χαράδρα του Αώου και δύο στον ποταμό Σαραντάπορο), η εν εξελίξει φραγματοποίηση των ποταμών Αώου, Δρίνου (Drin) και Δεβόλη (Devoll) στην Αλβανία καθώς και η κατασκευή φραγμάτων και υδροηλεκτρικών σταθμών μέσα στην καρδιά του Εθνικού Πάρκου του Μάβροβο στη Μακεδονία.

Παράλληλα, το νερό ως φυσικό, κοινό αγαθό απειλείται και υποβαθμίζεται με την ιδιωτικοποίηση των δημόσιων δικτύων ύδρευσης και άρδευσης, τα οποία περνούν στα χέρια των πολυεθνικών του εμπορίου νερού, με συνέπεια την ελλιπή συντήρηση των υποδομών και την υπέρογκη αύξηση των τιμών (όπως έχει αποδείξει το παράδειγμα της δυτικής Ευρώπης, η οποία επιστρέφει σταδιακά στην κρατική ή δημοτική διαχείριση). Ήδη έχει προχωρήσει ο διαγωνισμός πώλησης της ΕΥΑΘ στη θεσσαλονίκη, ενώ μεθοδεύεται επικοινωνιακά και αυτή της ΕΥΔΑΠ στην Αθήνα. Ακόμη, στις περιοχές των Βαλκανίων, τις πλέον πλούσιες σε υδάτινο δυναμικό, παραχωρείται με χαριστικές συμβάσεις το δικαίωμα άντλησης νερού σε μεγάλες εταιρείες εμφιάλωσης, με την κοινωνική ανταποδοτικότητα να είναι από ελάχιστη έως μηδαμινή. Τέλος, είναι πολλές οι περιπτώσεις όπου αρχέγονες πηγές καταστρέφονται εξαιτίας των φαραωνικών αναπτυξιακών σχεδιασμών (π.χ. η εξόρυξη χρυσού στη Χαλκιδική απειλεί το μεγαλύτερο απόθεμα πόσιμου νερού της περιοχής) ή υποβαθμίζεται σταθερά η σημασία τους για τις τοπικές κοινωνίες, για να μεθοδευτεί μ΄ αυτόν τον τρόπο η ιδιωτικοποίηση των δικτύων (π.χ. η χλωρίωση των πηγών του Πηλίου από τη ΔΕΥΑΜΒ).

Αξίζει να σημειωθεί εδώ πως η επίθεση αυτή στους υδάτινους πόρους και τα υδάτινα συστήματα των Βαλκανίων μπορεί να παίρνει διάφορες μορφές (εκτροπές, φραγματοποίηση,

ιδιωτικοποιήσεις, εμπόριο νερού κτλ.), ωστόσο διαπνέεται από μια κοινή αντίληψη. Διατυπώνεται ως αναπτυξιακός μονόδρομος με πρόφαση είτε την ενεργειακή αυτάρκεια μεγάλων περιοχών (χαρακτηριστικό το παράδειγμα της Αλβανίας) είτε τον «εξορθολογισμό» της διαχείρισης των υδάτινων πόρων (δίκτυα ύδρευσης και άρδευσης). Μεθοδεύεται υπό το βάρος της οικονομικής κρίσης και του εκσυγχρονισμού και η ουσία της είναι βαθιά αντικοινωνική, καθώς αποστερεί από το νερό το χαρακτήρα του κοινού, φυσικού αγαθού και το αποσυνδέει από τα κοινωνικά, ιστορικά και πολιτισμικά του συμφραζόμενα. Πρόκειται για την επίθεση της μεγάλης κλίμακας του κράτους και των αγορών στη μικροκλίμακα των τοπικών κοινωνιών, των οποίων η πολιτισμική ιδιαιτερότητα και η ιστορική ταυτότητα είναι συχνά άρρηκτα συνδεδεμένη με τα υδάτινα οικοσυστήματα –κάτι που απηχείται όχι μόνο στις παραδόσεις και τους θρύλους των εκάστοτε περιοχών αλλά και στους ξεχωριστούς και μοναδικούς τρόπους με τους οποίους οι κοινωνίες διαχειρίζονταν τους υδάτινους πόρους.

Για να κατανοήσουμε τι σημαίνουν όλα αυτά για τη ζωή μας, αρκεί να σκεφτούμε τι σημαίνει να υπόκεινται στο αγοραίο κέρδος βασικά φυσικά, κοινωνικά αγαθά όπως το νερό, η ενέργεια ή η αποκομιδή σκουπιδιών. Η διεθνής εμπειρία μας προσφέρει χρήσιμα παραδείγματα. Από τη Βολιβία όπου η ιδιωτικοποίηση του νερού προκάλεσε υπέρογκες αυξήσεις στα φτωχά στρώματα και εξεγέρσεις (η περίπτωση της Κοτσαμπάμπα), στην Νάπολη όπου έχουμε δει να διεξάγεται κι ο περιβόητος πόλεμος των σκουπιδιών αφού η αποκομιδή τους είναι δουλεία της Καμόρα, ή την Αλβανία όπου η ιδιωτική εταιρεία ενέργειας αφήνει πολλές φορές μέχρι και πέντε ώρες τη μέρα τους πολίτες της Αλβανίας χωρίς ρεύμα καθώς είναι πιο προσοδοφόρο να πουλάει το ρεύμα στην Ιταλία και την Ελλάδα.

Η αντίληψή μας γύρω από το ζήτημα της διαχείρισης του νερού και η οργάνωση των αντιστάσεων ενάντια στην ιδιωτικοποίησή του διαπερνώνται από την πεποίθησή πως το νερό αποτελεί κοινό αγαθό. Στον αντίποδα, Κράτος και Αγορά αντιμετωπίζουν το νερό

ως αγαθό προς πώληση, ως εμπόρευμα. Βλέπουν πίσω από τον έλεγχο του νερού τον έλεγχο της κοινωνίας, την πατεντοποίηση και τον έλεγχο της ζωής μας. Ωστόσο, η ιστορικά βιωμένη κοινωνική εμπειρία έχει αποδείξει ότι ο αέρας, το νερό, ο ήλιος είναι κοινά φυσικά αγαθά τα οποία ανήκουν σε όλους και για αυτό δεν μπορούν να γίνουν αντικείμενο αποκλειστικής ιδιοποίησης από κανέναν.

Ενάντια στο ψευδεπίγραφο δίλημμα κρατικής ή ιδιωτικής διαχείρισης των δημοσίων αγαθών, του νερού εν προκειμένω, απαντούμε πως το θέμα της διαχείρισης του νερού είναι βαθιά κοινωνικό-πολιτικό. Δεν μπορεί να υπόκειται ούτε στους αυθαίρετους κρατικούς σχεδιασμούς, που δεν απηχούν τις απόψεις, τη βούληση των πολιτών και των τοπικών κοινωνιών, ούτε στην παγκόσμιας εμβέλειας απόπειρα των κερδοσκοπικών λόμπι (νερού-ενέργειας) να πατεντάρουν τη φύση και τη ζωή, για να μας την πουλήσουν αργότερα. Προτάσσουμε, λοιπόν, μια ριζική αντιστροφή προοπτικής για να ανήκουμε εμείς στη φύση, κι όχι αυτή σε μας. Στη fast track λεηλασία των δημόσιων φυσικών πόρων μπορούμε να απαντήσουμε με κοινωνικό έλεγχο και αμεσοδημοκρατική διαχείριση. Κανείς δεν είναι πιο αρμόδιος για τη διαχείριση και τον έλεγχο των δημοσίων αγαθών απ’ την κοινωνία και τις τοπικές κοινότητες.

Στην επιθετική εξάπλωση την επιχειρήσεων στα νερά των Βαλκανίων και της Τουρκίας, η απάντηση των κοινωνιών χρειάζεται να είναι αποφασιστική και συντονισμένη. Χρειάζεται η δικτύωση των τοπικών αγώνων, για να μπορέσουμε να βάλουμε φραγμό στα σχέδια των εταιρικών λόμπι, για τη διάσωση των νερών. Απαιτείται, τέλος, η κατανόηση των κοινών ποιοτικών χαρακτηριστικών αυτής της επέλασης, ώστε η απεύθυνση των κινημάτων και των κινήσεων να γίνεται πλέον σε βαλκανικό -αν όχι σε παγκόσμιο- επίπεδο.

Συνέντευξη Ρουσσόπουλος-Κατσιαφίκας: Οικοδομώντας μια Νέα Προοπτική από τα Κάτω (Μέρος 2ο)

Συνέντευξη Δημήτρη Ρουσσόπουλου / Γιώργου Κατσιαφίκα (Μέρος 2ο)
Μέρος 1ο **εδώ**
Συνέντευξη: Μικρόπολις
Μετάφραση/Απομαγνητοφώνηση: Μαριέττα Σιμεγιάτου

Συμφωνείτε υποθέτω με τους Καταστασιακούς που μιλούν για οικοδόμηση χώρων και πώς αυτοί οι χώροι βήμα-βήμα συνενώνονται σε δίκτυα. Στο τελευταίο Φεστιβάλ Άμεσης Δημοκρατίας στη Θεσσαλονίκη, διατυπώθηκαν πολλές ιδέες σχετικά. Θα μπορούσε να αποτελέσει ένα τέτοιο δίκτυο άμεση πρόκληση για το σύστημα;

Κατσιαφίκας: Κατά την άποψή μου, η δράση από τα κάτω προς τα πάνω περιορίζεται από το γεγονός ότι η ισχύς από τα επάνω μακροπρόθεσμα θα μετατρέψει αυτούς τους θεσμούς που δημιουργήθηκαν από τα κάτω σε εξουσίες που δεν θέλουν να γίνουν. Το είδαμε αυτό σε κάθε επανάσταση, από τη Γαλλική ως την Αμερικανική, στο Βιετνάμ, τη Ρωσική όλες ανατράπηκαν από το παγκόσμιο σύστημα. Πιστεύω λοιπόν ότι η οικοδόμηση ενός χώρου όπως έκαναν οι Κινέζοι στην επαρχία Γιουνάν που θα ανατρέψει το σύστημα απλά και μόνο με την έκτασή του δεν απαντά στο ζήτημα της εξουσίας. Πρέπει να καταστραφεί η εξουσία του έθνους-κράτους.

Υπάρχουν στιγμές –δεν πιστεύω ότι οι ίδιοι δημιουργούμε αυτές τις στιγμές– που οι άνθρωποι δεν έχουν άλλη επιλογή, όπως το 1871, όταν δημιουργήθηκε η Παρισινή Κομμούνα. Οι άνθρωποι στο

Κουν-ντου στη Νότιο Κορέα το 1980 δεν είχαν άλλη επιλογή όταν δημιούργησαν τη δική τους «παρισινή» κομούνα του 20ου αιώνα. Ξεσηκώθηκαν ενάντια στους στρατιωτικούς, τους νίκησαν με επικεφαλής του εργάτες στις μεταφορές της πόλης και έλεγχαν την πόλη για πέντε ημέρες με άμεση δημοκρατία, στις οποίες διαδικασίες συμμετείχαν χιλιάδες κόσμου και λήφθηκαν πολύτιμες αποφάσεις, με σεβασμό στις διαφορές. Όλη η πόλη ενώθηκε σε μια απόλυτη, όμορφη κοινότητα. Αυτά είναι παραδείγματα του τι μπορούν να κάνουν οι άνθρωποι. Το ζήτημα είναι να ανοιχθεί αυτή η δυνατότητα να δρουν ελεύθερα οι άνθρωποι, αυτό όμως προϋποθέτει να καταστραφούν παράλληλα οι δυνάμεις. Και ο Δημήτρης [Ρουσσόπουλος] έχει δίκιο, στο ισχύον πλαίσιο εξουσίας, μπορούμε να δημιουργήσουμε θεσμούς που διευκολύνουν την ελευθερία, αλλά διαφωνούμε ως προς το εάν αυτό αρκεί. Πιστεύω όπως είπα ότι μακροπρόθεσμα το σύστημα θα ανατρέψει ό,τι οικοδομείται από τα κάτω.

Ρουσσόπουλος: Εδώ πρέπει να σημειώσω κάτι που αποτελεί κριτική σε αυτό που υποστηρίζει ο George [Κατσιαφίκας]. Δηλαδή ότι υπάρχουν πολύ σημαντικοί μαρξιστές θεωρητικοί που διαφωνούν πραγματικά με την ανάλυσή του. Πιστεύουν –μαρξιστές θεωρητικοί της πολιτικής οικονομίας- ότι το έθνος-κράτος αποτελεί άμυνα κατά της παγκοσμιοποίησης και των πολυεθνικών και ότι αποτελεί τη μόνη γραμμή άμυνά μας. Και επομένως, η εκλογή κομμάτων, αριστερών κομμάτων, όπως το κυβερνόν κόμμα της Βενεζουέλας σήμερα, είναι μια ασπίδα απέναντι στον παγκόσμιο καπιταλισμό. Πώς αντιμετωπίζει κανείς ένα τέτοιο επιχείρημα; Η δική μου απάντηση είναι ότι εντός του έθνους, χτίζεις μια νέα υποδομή κοινωνικών και πολιτικών σχέσεων που θα αντικαταστήσει την εθνική δομή δυνάμεων, αλλά θα γνωρίζει ταυτόχρονα ότι ο παγκόσμιος καπιταλισμός θα πρέπει να ηττηθεί. Κι αυτό μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους.

Για παράδειγμα, δείτε τι συνέβη στη Νότια Αφρική. Το διεθνές και το εγχώριο κίνημα στη Νότια Αφρική νίκησε την κυβέρνηση του απαρχάιντ. Αυτό είναι γεγονός. Ωστόσο, όταν ανέλαβε την εξουσία, παγιδεύτηκε σε τόσες αντιφάσεις που σήμερα η Νότια

Αφρική έχει γενικά πολύ σοβαρά προβλήματα, φτώχια, μεγάλο αριθμό αστέγων, με όλους τους συμβιβασμούς του καπιταλιστικού συστήματος. Ακόμα και με τον Μαντέλα. Γιατί γίνεται αυτό; Γιατί ακόμα και οραματιστές όπως ο Μαντέλα δεν είχαν προετοιμάσει αρκετά την εναλλακτική από τη βάση. Ανέλαβαν λοιπόν εξουσία και μετά κοίταξαν πώς θα επιβιώσουν. Τότε όμως είναι αργά.

Το 1936 τον Ιούλιο, όταν οι φασίστες κατέλαβαν τη Μαδρίτη, οι αναρχικοί κατέλαβαν την Ανδαλουσία, την Καταλονία, ήξεραν τι να κάνουν. Κολεκτιβοποίησαν τη βιομηχανία και τη γεωργία, ήταν ενωμένοι εντός της CNT και έθεσαν την οικονομία στα χέρια των εργατών. Η κριτική μου ως προς την εμπειρία αυτή είναι ότι δεν προχώρησαν αρκετά μακριά, αρκετά γρήγορα. Αλλά ενεπλάκησαν σε εμφύλιο πόλεμο και φυσικά έπρεπε να αντιμετωπίσουν τους σταλινιστές που δεν ήθελαν να βάλουν όπλα στα χέρια του λαού. Αυτό που θέλω να πω είναι ότι το πεδίο είχε προετοιμαστεί πολύ προσεκτικά, προκαταβολικά. Κι εμείς πρέπει να ξέρουμε τι να κάνουμε όταν έρθει η στιγμή. Παρά τις μεγάλες συζητήσεις στα κινήματα occupy κ.λπ., τι έγινε μετά; η απάντηση που δίνω είναι ότι το πρώτο βήμα είναι να καταλάβεις την πόλη σου και τους θεσμούς της. Μετά υπάρχουν τα στάδια της συνένωσης των πόλεων σε ομοσπονδίες και η δημιουργία των υποδομών που θα ανατρέψουν τις 400 πολυεθνικές που ελέγχουν σήμερα την παγκόσμια οικονομία.

Κατσιαφίκας: Χαίρομαι που ο Δημήτρης έθιξε το θέμα της Βενεζουέλας, γιατί ο Τσάβες και οι δικοί του ήξεραν πολύ καλά τι έκαναν. Πλήρωσαν το χρέος πολλών γειτονικών χωρών, της Νικαράγουας, της Κούβας, προσπάθησαν να καταργήσουν την Παγκόσμια Τράπεζα και το ΔΝΤ στην περιοχή δημιουργώντας μια εναλλακτική δομή. Γιατί όμως απέτυχαν; Γιατί δεν ήξεραν τι ήθελαν; Δεν νομίζω… απέτυχαν λόγω των μηχανισμών του έθνους-κράτους, της Ουάσινγκτον και του ιμπεριαλισμού των ΗΠΑ. Είναι καλό παράδειγμα για να καταφανούν τα όρια της οποιασδήποτε προσπάθειας να γίνει ουσιαστική αλλαγή χωρίς να υφίσταται παγκόσμιο κίνημα αμφισβήτησης του συστήματος. Θα έλεγα κύριο

καθήκον της επαναστατικής θεωρίας σήμερα είναι να κάνει τον κόσμο να συνειδητοποιήσει τον παγκόσμιο χαρακτήρα του κινήματος και να χτίσει τη συνειδητοποίηση ότι οι εθνικές ιστορίες μόνο μας διασπούν και κατακερματίζουν το παγκόσμιο κίνημα.

Πρέπει να αναπτύξουμε μια συνολική αίσθηση των δυνατοτήτων που ανοίγονται για αλλαγή. Όσο οι άνθρωποι παγιδεύονται στις πόλεις, χωρίς αυτή την παγκόσμια συνειδητότητα, πιστεύω ότι τελικά είναι καταδικασμένοι. Δεν είναι «ή το ένα, ή το άλλο», αλλά πιστεύω ότι αυτή η συζήτηση είναι γόνιμη, γιατί αναδεικνύει το γεγονός ότι τα επαναστατικά κινήματα πρέπει να στέκουν σταθερά στα πόδια τους. Με το ένα να οικοδομούν αντιθεσμούς και με το άλλο να καταστρέφουν τον εχθρό, που υπάρχει. Κάποιοι θα πουν, ακόμα και οι Ροκφέλερ δεν είναι ο εχθρός, οι βαθύπλουτοι. Κι όμως, οι βαθύπλουτοι έχουν ταξική συνείδηση. Ο ιμπεριαλισμός των ΗΠΑ γνωρίζει ότι η Βενεζουέλα αποτελεί απειλή και κάνει ό,τι είναι δυνατό για να καταστρέψει αυτή την επανάσταση. Ας δούμε τη Νότια Αφρική: πώς νίκησε το απαρτχάιντ; Το παγκόσμιο κίνημα κατά του απαρτχάιντ, το μποϊκοτάζ έπαιξαν αποφασιστικό ρόλο, όπως και ο Κουβανικός στρατός με τις νίκες του κατά του στρατού των λευκών στη Ροδεσία και τη Νότια Αφρική. Η παγκόσμια αλληλεγγύη ήταν καίριας σημασίας για την ανάδειξη στην εξουσία του ANC [African National Congress]. Γιατί ο Νέλσον Μαντέλα διάλεξε τον νεοφιλελευθερισμό ως τον οικονομικό κινητήριο μοχλό του; Και πάλι, εδώ διαφαίνονται τα όρια. Ήξερε καλά τι ήθελε, ήταν επαναστατικός κομμουνιστής, ήθελε εκσοσιαλισμένη βιομηχανία. Γιατί λοιπόν στράφηκε στον νεοφιλελευθερισμό; Η απάντηση κι εδώ είναι λόγω της δύναμης του παγκοσμίου κεφαλαίου.

Ρουσσόπουλος: Πήγε στο Νταβός και μετά τη συνάντηση, άλλαξε γνώμη… Τι έγινε στο Νταβός; Πλύση εγκεφάλου!

Είπατε χθες ότι 66 πόλεις σύμφωνα με τον ΟΗΕ και οικονομολόγους κινούν την παγκόσμια οικονομία. Η τάση είναι συνεχώς περισσότερες πόλεις να γιγαντώνονται, να γίνονται μεγαλουπόλεις φυλακίζοντας εκεί τους πληθυσμούς. Γιατί μια

μορφή αντίστασης ή αναίρεσης αυτής της τάσης, που είναι καθαρά επιλογή των ελίτ, να μην είναι η επανάκτηση της υπαίθρου, με τους όρους του κινήματος: δηλαδή να βγούμε από τις πόλεις όπου είμαστε απόλυτα ελεγχόμενοι και να καταλάβουμε εδάφη τα οποία θα μας δώσουν την δυνατότητα να στήσουμε την οικονομία σε τοπικές δομές και ταυτόχρονα να οικοδομήσουμε ανεξαρτησία σε πόρους, ενέργεια, να βάλουμε την άμεση δημοκρατία εντελώς αποκεντρωμένα, πρόσωπο με πρόσωπο όσοι αποφασίζουν με όσους αναλαμβάνουν να φέρουν σε πέρας τις αποφάσεις και μετά να αρχίσουμε να δημιουργούμε τις δομές επικοινωνίας μεταξύ αυτών των πόλεων. Να αντιστρέψουμε την κλίμακα δηλαδή και να απομακρυνθούμε από τις τερατουπόλεις που ούτως ή άλλως δεν θα είναι χρήσιμες πια.

Ρουσσόπουλος: Δεν διαφωνώ καθόλου. Πρέπει όμως να ξεκινήσεις από συγκεκριμένο τόπο. Κι εγώ χθες είπα από πού πρέπει να ξεκινήσουμε με σοβαρό τρόπο, με στρατηγική ιδέα, για να βγούμε από αυτό εδώ το κτίριο και πού να πάμε. Μπορούμε να βγούμε από την πόλη και να κάνουμε αυτό που προτείνεις. Δεν έχω καμία αντίρρηση, αλλά πρέπει να σταματήσουμε τις κουβέντες και να κάνουμε κάτι. Στην Αμερική, έχουμε σαφή εικόνα πώς θα προχωρήσουμε. Το πρόβλημα εδώ στην Ελλάδα είναι ότι οι ριζοσπάστες, οι αναρχικοί δεν ξέρουν τι θα κάνουν αύριο. Αυτό το πρόβλημα διαπιστώνω όταν σας ξανασυναντώ με μεγάλη αγάπη και τιμή.

Χθες, μας δώσατε κάποιους κανόνες σε διάφορες τομείς της ζωής πώς μπορεί να οργανωθεί η οικονομία σε επίπεδο δήμου. Βλέπω ότι έχετε υιοθετήσει αρκετούς κανόνες που προνοούν για την ελεύθερη πρόσβαση στο νερό, αλλά και για την στέγαση για όλους, πώς όμως οργανώνεται η εργασία για όλους; Υπάρχει σχέδιο σε επίπεδο δήμου και πώς θα μπορούσε να δομηθεί; Σχετική εμπειρία είχαμε στο παρελθόν στο Φεστιβάλ Άμεσης Δημοκρατίας όπως μας την περιέγραψε ο δήμαρχος του χωριού Μαριναλέδα, για τους συνεταιρισμούς, τα ανύπαρκτα ποσοστά ανεργίας, την ισότιμη εργασία κ.λπ. Υπάρχει αντίστοιχο σχέδιο σε επίπεδο οικονομίας και δήμου και πώς θεωρείτε ότι θα

μπορούσε να εφαρμοστεί;

Ρουσσόπουλος: Όταν ο Αλιέντε κατέλαβε την εξουσία στη Χιλή, το πρώτο πράγμα που έκανε ήταν να προσπαθήσει να πείσει τα εργατικά συνδικάτα και τους εργάτες ότι έπρεπε να εκσυγχρονιστούν. Και αυτό σήμαινε ότι έπρεπε να μάθουν να δουλεύουν από τις 9 έως τις 5. Οι Χιλιανοί αποδέχτηκαν αυτή τη λογική. Για να είμαστε πιο ανταγωνιστικοί στην παγκόσμια αγορά, θα πρέπει να συμβαδίζουμε με το υπόλοιπο σύστημα. Όταν ο Ανδρέας Παπανδρέου έγινε ο πρώτος σοσιαλιστής πρωθυπουργός στην Ελλάδα είπε κι εκείνος ότι πρέπει να δουλεύουμε 9 με 5 και να ξεχάσουμε τον ύπνο το μεσημέρι. Πρέπει να είμαστε μέρος του παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος παραγωγής.

Κι εγώ σας λέω: σήμερα είναι Πρωτομαγιά. Τα αιτήματα τότε ήταν μείωση των ωρών εργασίας. Και σήμερα, 150 χρόνια αργότερα, ακόμα δουλεύουμε οκτώ ώρες την ημέρα. Είναι ηλίθιο. Εγώ προτείνω και απαιτώ σε οποιαδήποτε ζώνη ελευθερίας, το πρώτο πράγμα που πρέπει να γίνει είναι η μείωση των εργασιακών ωρών. Επιπλέον, να γίνει διάκριση μεταξύ εργασίας και αγγαρείας, είναι δυο διαφορετικές πραγματικότητες. Πρέπει να δημιουργήσουμε τις συνθήκες ώστε οι άνθρωποι να εργαζόμαστε λιγότερο για να έχουμε περισσότερη δημόσια ζωή. Για να γίνουμε πολίτες και ενεργοί συμμετέχοντες στη δημόσια σφαίρα. Αυτή είναι μια επαναστατική ιδέα που οποιαδήποτε νέα διοίκηση αστικού χώρου και οποιοσδήποτε χώρος θα πρέπει να κάνει. Θα πρέπει να επανακαθορίσουμε την εργασία. Οι Έλληνες βρίσκονται ήδη ένα βήμα μπροστά. Γιατί οι Έλληνες, αντίθετα με τους Ισπανούς, είπαν όχι στο ωράριο, εμείς θα ξεκουραζόμαστε το μεσημέρι και θα κάνουμε αυτό που κάναμε για χρόνια. Η πολιτική κουλτούρα των Ελλήνων είναι ήδη ένα βήμα μπροστά. Έτσι, εάν η Θεσσαλονίκη εκλέξει μια πραγματικά δημοκρατική δημοτική αρχή, το πρώτο πράγμα που θα πρέπει να κάνει είναι να επαναπροσδιορίσει την ημέρα εργασίας και να δώσει σε όλους τη δυνατότητα να συμμετέχουν πλήρως στην κοινότητα και στις δημόσιες υποθέσεις. Κάνοντας αυτό, δημιουργείται ένα δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα, μια παιδεία και μια συνείδηση σχετικά με

το τι είναι ο δημόσιος χώρος. Αυτό θα είναι η αρχή.

Τα τελευταία χρόνια, η Χαλκιδική έχει γίνει σκηνικό κοινωνικών εντάσεων ενάντια στην επιχειρούμενη εξόρυξη χρυσού από Καναδική εταιρεία μέσα σε εθνικό δάσος, με την αντίσταση να αναπτύσσεται πλέον σε ολόκληρη τη χώρα. Μέσα σε ένα τόσο εκτεταμένο αγώνα, ποια πιστεύετε ότι θα πρέπει να είναι η στρατηγική του οικολογικού κινήματος για να αλλάξει τον κόσμο;

Ρουσσόπουλος: Όταν ήμουν πέρυσι στην Τυνησία, στο παγκόσμιο κοινωνικό φόρουμ, όπου βρέθηκαν 58.000 άνθρωποι από 110 χώρες και 4.000 κοινωνικά κινήματα, μια από τις μεγαλύτερες συναντήσεις ήταν σχετικά με τις εξορύξεις σε ολόκληρο τον κόσμο. Ήταν άνθρωποι από την Αφρική, όπου δραστηριοποιούνται πολύ οι Κινέζοι και αποστέλλουν το προϊόν της εξόρυξης στη συνέχεια στην Κίνα, από τη Λατινική Αμερική, τη Βόρεια Αμερική κ.λπ. Ήταν και λίγοι Έλληνες, μεταξύ των οποίων και ο Τέο ο οποίος έθεσε μια καλή ερώτηση για τη Χαλκιδική. Μόλις τον άκουσα να μιλάει, τον πλησίασα και τον σύστησα σε ορισμένους αντιπροσώπους που ήταν από τον Καναδά, από τις συνδικαλιστικές ενώσεις Καναδικών εταιρειών εξόρυξης.

Για να μην πολυλογώ, αναπτύξαμε μια στρατηγική να προσκληθούν τρεις άνθρωποι από τη Χαλκιδική –ένας ο δήμαρχος της πόλης, ένα γιατρός και ένας πολιτικός μηχανικός– να έρθουν να κάνουν εθνική περιοδεία στον Καναδά. Είχαν βοήθεια από μια βουλευτή των σοσιαλδημοκρατών, τη Niki Ashton, ελληνικής καταγωγής και καταφέραμε και ευαισθητοποιήσαμε σχετικά με τις δραστηριότητες της Eldorado με έδρα το Βανκούβερ, στη Χαλκιδική. Αυτό ήταν σημαντικό. Τα mainstream media, τηλεόραση, ραδιόφωνο ήταν εκεί. Ήταν σοκ για τους Καναδούς να ακούν ότι μια Καναδική εταιρεία –παρεμπιπτόντως, η εταιρεία δεν είναι καναδική, τα πραγματικά κεντρικά γραφεία της βρίσκονται στο Κολοράντο– έκανε αυτά τα πράγματα σε ένα τόσο όμορφο μέρος όπως η Χαλκιδική.

Αυτό είναι η διεθνής αλληλεγγύη. Υπάρχουν πολλά πράγματα που μπορεί να κάνει κανείς σε συνεργασία με άλλους. Το ίδρυμα

Lelio Basso στη Ρώμη χρηματοδοτεί ένα διεθνές δικαστήριο στο Μοντρεάλ, φέτος, όπου θα δικαστούν οι μεταλύτερες εταιρείες εξόρυξης του κόσμου. Θα είναι σαν τις δίκες του Bertrand Russell Peace Foundation. Και κάτι που είναι πολύ σημαντικό και ίσως δεν το γνωρίζετε: η μικρή χώρα του Ελ Σαλβαδόρ είπε σε μια από τις μεγαλύτερες εταιρείες εξόρυξης χρυσού στον κόσμο «μαζέψτε τα και φύγετε» λόγω των οικολογικών επιπτώσεων. Μπορεί να γίνει, με τη στήριξη της διεθνούς αλληλεγγύης. Αυτό πρέπει να κάνουν και οι άνθρωποι στη Χαλκιδική, να κρατήσουν τις επαφές τους με έξω, να ταξιδεύουν και να μιλούν για την καταστροφή που συντελείται. Σημαντικές είναι οι επαφές με τα συνδικάτα εταιρειών εξόρυξης και να πουν στους εργάτες ότι υπάρχει εναλλακτική.

Μετά την πτώση της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και όλου του ανατολικού μπλοκ έχουμε μια κατάσταση μονοκρατορίας θα λέγαμε του καπιταλισμού. Με την παγκόσμια κρίση κάποιοι υποστηρίζουν ότι ήρθε η ώρα για την κατάρρευση και του καπιταλισμού. Ωστόσο, σε αυτό το κλίμα βλέπουμε την ανάδυση εθνικιστικών φαινομένων της ακροδεξιάς που καλύπτει κενά που αφήνει η παγκόσμια Αριστερά, οι οικολόγοι, οι ριζοσπαστικοί, οι αναρχικοί, οι οποίοι μάλιστα -οι νεοφασίστες- δημιουργούν δομές «κοινωνικής αλληλεγγύης». Ποιο είναι το ανάχωμα απέναντι σε αυτό το φαινόμενο;

Ρουσσόπουλος: Στις ΗΠΑ, κι ας με διαψεύσει ο George, η άκρα Δεξιά είναι πιο έξυπνη από την άκρα Αριστερά γιατί η Δεξιά παρεμβαίνει στις κοινότητες και κυριαρχεί στις ενώσεις καθηγητών-γονέων σε όλες τις πόλεις των ΗΠΑ. Βήμα πρώτο. Βήμα δεύτερο, εκλέγουν ανθρώπους τους σε δημοτικά συμβούλια. Δημιουργούν ραδιοφωνικούς σταθμούς, εφημερίδες. Το Tea Party δεν δημιουργήθηκε εκ του μηδενός. Προέκυψε από τις λαϊκές βάσεις. Ελέγχουν ορισμένους τοπικούς θεσμούς. Εδώ στην Ελλάδα η Χρυσή Αυγή εξέλεξε το πρώτο μέλος της στο Δημαρχείο. Έβαλαν το ένα πόδι μέσα. Οι αναρχικοί δεν εμπλέκονται στις εκλογές. Μπήκαν λοιπόν μέσα και από εκεί προχώρησαν. Τι βγαίνει από αυτό;

Κατσιαφίκας: Δυστυχώς εδώ θα διαφωνήσω με τον Δημήτρη. Το Tea Party δημιουργήθηκε από τους αδελφούς Koch και ορισμένα ζάπλουτα άτομα. Το έχω δει να γίνεται. Από πού βρίσκουν τα λεφτά για τους ραδιοσταθμούς και τις εφημερίδες; Από δισεκατομμυριούχους που έχουν συμφέρον να επενδύουν σε τέτοιου είδους ομάδες. Μάλιστα έτυχε να βρεθώ σε μια πορεία του Tea Party. Είδα από το δωμάτιο του ξενοδοχείου όπου έμενα δέκα βανάκια της τηλεόρασης με δορυφόρους και είπα τι συμβαίνει; Ήταν πορεία του Tea Party, με τη Σάρα Πέιλιν από την Αλάσκα που απέναντι βλέπει τη Ρωσία. Διαφωνώ ότι η Δεξιά είναι πιο έξυπνη. Έχει απλά τεράστιους πόρους και τη στήριξη των ΜΜΕ. Στη συγκέντρωση ήταν περίπου 150 άτομα. Την προηγούμενη εβδομάδα μια πορεία κατά του πολέμου είχε συγκεντρώσει 5.000 άτομα, αλλά καλύφθηκε από ένα μόλις τηλεοπτικό βανάκι. Έτσι, φαίνεται ότι το Tea Party είναι δημοφιλές, αλλά του δίνουν δυσανάλογα μεγάλη προσοχή τα ΜΜΕ –όπως συμβαίνει και στην Ελλάδα και παντού. Δεν πιστεύω ότι είναι οι άνθρωποι. Στα ταξίδια μου, βλέπω λαϊκά στρώματα να ξεσηκώνονται κατά του καπιταλισμού και ορισμένων εξουσιών των κυβερνήσεων.

Ρουσσόπουλος: Διαφωνώ. Η δεξιά ήταν ιστορικά πάντα καλύτερα οργανωμένη παντού στις ΗΠΑ και οι νεοφασίστες. Το να υπονοούμε ότι τρεις και μόνο άνθρωποι, τα αδέλφια Koch, πολυεκατομμυριούχοι έφτιαξαν ένα κόμμα, είναι απλά απαράδεκτος απλοϊσμός.

Κατσιαφίκας: Αν εξετάσεις την ιστορία των ΗΠΑ, δεν είχαμε ποτέ κατάληψη της εξουσίας από Ναζί, είχαμε ένα πολύ ισχυρό κίνημα για την ειρήνη, κίνημα κατά του πολέμου του Βιετνάμ…

Ρουσσόπουλος: …που χρηματοδοτήθηκε μάλιστα καλά από τους «κόκκινους» φιλάνθρωπους.

Κατσιαφίκας: Το κίνημα υπέρ της ειρήνης ήταν λαϊκό, δεν χρηματοδοτήθηκε από πουθενά. Το κίνημα για τα πολιτικά δικαιώματα άλλαξε τους νόμους στις Ηνωμένες Πολιτείες ώστε οι ΗΠΑ να έχουν μια παράδοση διαφορετική από τη Γερμανία όπου αναδύθηκε ο ναζισμός, διαφορετική παράδοση από αυτή που

προκαλεί τη Χρυσή Αυγή εδώ. Το Tea Party σε σύγκριση με τη Χρυσή Αυγή έχει πολύ περισσότερη δύναμη αλλά δεν κάνει επιθέσεις και δολοφονίες άμεσα. Τα φασιστικά κινήματα στην Ευρώπη είναι διαφορετικά.

Ρουσσόπουλος: Το Tea Party ελέγχει το Κογκρέσο. Πιέζει τον Ομπάμα σε συμβιβασμούς.

Κατσιαφίκας: Είναι υπερβολή. Τι είναι στην ουσία το Κογκρέσο; Είναι ένα μάτσο μεγαλοεπιχειρηματίες. Ο Ομπάμα κατάφερε και πέρασε τη μεταρρύθμιση του συστήματος υγείας –πολύ σημαντική για ορισμένους Αμερικανούς– και πιστεύω ότι είναι πολύ διαφορετικό να λέμε στις ΗΠΑ έχουμε Αφροαμερικανό Πρόεδρο, αντίθετα με την Ευρώπη, όπου τα πράγματα στρέφονται όλο και περισσότερο προς τον εθνικιστικό σωβινισμό. Ναι, υπάρχουν άνθρωποι που λένε ότι ο Ομπάμα δεν έχει γεννηθεί στις ΗΠΑ. Υπάρχουν άνθρωποι του Tea Party που έχουν επιχειρήματα, αλλά χρηματοδοτούνται πολύ καλά από τα media και χωρίς την υποστήριξή τους θα ήταν πολύ μικροί. Η δυναμική των Ευρωπαίων φασιστών είναι διαφορετική. Και κατά τη γνώμη μου αποτελούν πολύ μεγαλύτερη απειλή για τις καθημερινές ζωές των ανθρώπων από ό,τι το Tea Party στις ΗΠΑ.

Ρουσσόπουλος: Αυτό είναι παλιό επιχείρημα των κομουνιστών, ότι ο λόγος για την άνοδο του εθνικοσοσιαλισμού στη Γερμανία ήταν η χρηματοδότηση που έλαβε από τον Krupp, τον Thyssen και άλλους Γερμανούς βιομηχάνους που αναδύθηκαν από τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο. Συγγνώμη, αλλά αυτά είναι αηδίες. Το ναζιστικό κόμμα διογκώθηκε, γιατί είχε λαϊκή στήριξη. Ήξεραν τι έκαναν και φέρθηκαν πιο έξυπνα από τους σοσιαλιστές και το κομμουνιστικό κόμμα της Γερμανίας. Για αυτό και εκλέχθηκαν δημοκρατικά το 1933 με μικρή πλειοψηφία.

Κατσιαφίκας: Μια στιγμή, Δημήτρη. Είπες ότι στις ΗΠΑ είναι εξυπνότερη η Δεξιά, τώρα μιλάς για τη Γερμανία.

Ρουσσόπουλος: Επειδή αναφέρθηκες κι εσύ στην Ευρώπη.

Κατσιαφίκας: Είπα ότι στην Ευρώπη δεν έχουν γίνει

μεταρρυθμίσεις όπως στις ΗΠΑ.

Ρουσσόπουλος: Και στην Ευρώπη έγιναν μεταρρυθμίσεις. Δημιουργήθηκε η ΕΕ.

Κατσιαφίκας: Αυτό για μένα είναι βήμα πίσω. Ένα υπερκράτος είναι βήμα προς τα πίσω.

Ρουσσόπουλος: Πρώτα από όλα, δεν είναι υπερκράτος. Μετά από αιώνες πολέμου, από το 1945 τα πράγματα ηρέμησαν στην Ευρώπη.

Κατσιαφίκας: Αυτό δεν έγινε λόγω μεταρρυθμίσεων. Έγινε επειδή η Ευρώπη αυτοκαταστράφηκε για να αναδειχθούν οι ΗΠΑ ως η νέα υπερδύναμη που προστατεύει την Ευρώπη. Αυτό πρέπει να το καταλάβουμε. Χωρίς τις ΗΠΑ, η Ευρώπη ακόμα θα βρισκόταν σε πόλεμο.

Παρέμβαση Μικρόπολις: Οι μεγάλοι βιομήχανοι ωστόσο έχρισαν τον Χίτλερ. Ο Χίντερμπουργκ του έδωσε εντολή.

Κατσιαφίκας: Λες λοιπόν Δημήτρη ότι η Δεξιά είναι πιο έξυπνη, λες και η εξυπνάδα είναι σημαντικός παράγοντας και όχι οι πόροι. Εγώ θα έλεγα ότι είναι ο συνδυασμός και των δυο. Μάλιστα, η Δεξιά χαρακτηρίζεται από βλακεία. Δες πόσο βλάκας ήταν ο Χίτλερ που εισέβαλε στη Ρωσία.

Ρουσσόπουλος: Φυσικά και δεν θα επιχειρηματολογήσω υπέρ του επιπέδου ευφυΐας του. Το μόνο που λέω είναι ότι υπάρχουν μέρη σε αυτό τον κόσμο όπου η Δεξιά έχει καταφέρει να κάνει παρεμβάσεις από τα λαϊκά στρώματα. Η Αριστερά στις ΗΠΑ είναι καταστροφή. Ανεβοκατεβαίνει σαν τον υδράργυρο. Χτίζει κινήματα που αποτελούν πραγματική απειλή για την κεντρική εξουσία και ύστερα καταρρέουν. Μαλώνουν μεταξύ τους σαν παιδιά. Σήμερα δεν έχει μείνει τίποτα στις ΗΠΑ, εκτός από το Αμερικανικό Κοινωνικό Φόρουμ, με προσωπικότητες όπως τον George Katsiaficas, τον Howard Zinn παλιότερα και τώρα το Noam Chomsky που μιλούν και δίνουν διαλέξεις, αλλά δεν υπάρχει τίποτα στη βάση.

Κατσιαφίκας: Ο Νόαμ Τσόμσκι λέει ότι σήμερα στις ΗΠΑ υπάρχουν περισσότεροι ακτιβιστές από ποτέ άλλοτε στην ιστορία της. Δεν είναι αλήθεια ότι δεν υπάρχει τίποτα στις ΗΠΑ. Δες για παράδειγμα τον μεγάλο αριθμό ανθρώπων που πήγαν στη Νικαράγουα και υπέγραψαν το σύμφωνο αντίστασης, ότι θα διέπρατταν πολιτική ανυπακοή εάν παρενέβαινε ο στρατός των ΗΠΑ στα εσωτερικά της Νικαράγουας. Αυτό, σε συνδυασμό με άλλα, απέτρεψε τον Ρήγκαν να παρέμβει στη Νικαράγουα. Υπάρχουν πολλοί υποστηρικτές της Βενεζουέλας. Ναι, οι ΗΠΑ προσπαθούν να ανατρέψουν το καθεστώς του Τσάβες, αλλά ήταν τα Αμερικανικά κινήματα αλληλεγγύης με τη Βενεζουέλα στις ΗΠΑ που βοήθησαν να δημιουργηθεί αυτός ο χώρος και θα μπορούσα να κατονομάσω δεκάδες άλλες χώρες, όπως το Βιετνάμ, είτε πρόκειται για βετεράνους που επιστρέφουν από το Ιράκ, είτε για άτομα όπως ο Σνόουντεν και ο Chelsea Mannning, όλα αυτά είναι ενδεικτικά ενός πολύ εκτεταμένου δικτύου ακτιβιστών.

Δεν έχουμε βέβαια κόμμα μπολσεβίκων, αλλά θα σας πω μια ιστορία: πήγα πριν από μερικά χρόνια στη Ρωσία και ρώτησα ποια πιστεύετε ότι είναι μια επαναστατική οργάνωση για εσάς. Με κοίταξαν και μου είπαν η ‘New England Federation of Anarchist Collectives (NIFLAC)’, μια πολύ μικρή ομάδα αναρχικών κολεκτίβων της Νέας Αγγλίας που έχει λύσει όμως όλα τα θέματά της, κατά το παράδειγμα της Ισπανίας και άλλων πρακτικών παραδειγμάτων. Το πρόβλημα δεν είναι ότι η Αμερικανική Αριστερά αποτελεί ντροπή. Το πρόβλημα είναι ότι το σύστημα αφομοιώνει. Τι έγινε με το κίνημα για τα πολιτικά δικαιώματα; Έβγαλε τον Ομπάμα. Αντί να έρχονται αντιμέτωποι με το σύστημα για να κάνουν αλλαγές, βλέπουμε άτομα να ενσωματώνονται από το σύστημα. Πρόσφατα ο ιδιοκτήτης μιας ομάδας μπάσκετ έκανε ένα ρατσιστικό σχόλιο και απολύθηκε. Γίνεται αυτό στην Ευρώπη; Αν αυτό δεν είναι ένδειξη υψηλού επιπέδου ευαισθητοποίησης, δεν ξέρω τι είναι. Μην παρεξηγούμαστε. Οι ΗΠΑ αποτελούν όντως ντροπή, έχουν κάνει γενοκτονίες στη Νότια Κορέα, το Βιετνάμ, τη Λατινική Αμερική, ακόμα και πράξεις που μπορεί να μη γνωρίζουμε. Ωστόσο, εντός των ΗΠΑ υπάρχει ένα πνεύμα αντίστασης. Γιατί ο Σνόουντεν, ο Μάνινγκ και ο Ντάνιελ

Ελσμπεργκ είναι προϊόντα των ΗΠΑ; Γιατί βγήκαν από ένα συγκεκριμένο περιβάλλον και είναι το περιβάλλον [Σημ.: milieu] που παράγει κοινωνικά κινήματα.

Ρουσσόπουλος: Συμφωνώ απολύτως.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 16

Αλληλογραφία Πάννεκουκ – Καστοριάδη (1953 – 1954): 2ο Γράμμα

2ο Γράμμα του Καστοριάδη προς τον Πάννεκουκ

Μετάφραση: **Εύα Πλιάκου**

Το γράμμα σας έδωσε μεγάλη ικανοποίηση σε όλους τους συντρόφους της ομάδας· την ικανοποίηση του να βλέπουμε το έργο μας να εκτιμάται από έναν σύντροφο τόσο άξιο εκτίμησης όσο εσείς, ο οποίος αφιέρωσε όλη του τη ζωή στο προλεταριάτο και τον σοσιαλισμό· την ικανοποίηση του να σας βλέπουμε να επιβεβαιώνετε την ιδέα μας περί βαθιάς σύγκλισης μεταξύ μας στα βασικά σημεία· την ικανοποίηση, τέλος, του να έχουμε τη δυνατότητα να συζητάμε μαζί σας και να εμπλουτίζουμε την έκδοσή μας με αυτήν τη συζήτηση.

Πριν συζητήσουμε τα δύο σημεία στα οποία είναι αφιερωμένο το γράμμα σας (τη φύση της Ρωσικής Επανάστασης, την όλη ιδέα και το ρόλο του κόμματος) θα ήθελα να τονίσω τα σημεία στα οποία συμφωνούμε: αυτονομία της εργατικής τάξης ως μέσο και σκοπός ταυτόχρονα της ιστορικής της δράσης, απόλυτη κυριαρχία του προλεταριάτου σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο, ως το μοναδικό συγκεκριμένο περιεχόμενο του σοσιαλισμού. Θα ήθελα,

επιπλέον, σε αυτό το σημείο να ξεκαθαρίσω μία παρεξήγηση. Δεν είναι ορθό ότι έχουμε περιορίσει «τη δραστηριότητα αυτών των οργανισμών στην οργάνωση της εργασίας στα εργοστάσια μετά την ανάληψη της κοινωνικής εξουσίας». Πιστεύουμε ότι η δραστηριότητα αυτών των σοβιετικών οργανισμών –ή εργατικών συμβουλίων– θα επεκτείνει τη δύναμή της σε όλη την οργάνωση της κοινωνικής ζωής, δηλαδή είναι σα να λέμε ότι όσο υπάρχει ανάγκη για έναν οργανισμό εξουσίας, τον ρόλο αυτόν θα αναλαμβάνουν τα εργατικά συμβούλια. Ούτε είναι σωστό, επίσης, ότι σκεφτόμαστε έναν τέτοιον ρόλο για τα συμβούλια μόνο για την περίοδο μετά «την κατάληψη της εξουσίας». Ταυτόχρονα, και η ιστορική εμπειρία και η θεωρία δείχνουν ότι τα Συμβούλια δεν θα μπορούσαν να είναι οι οργανισμοί που εκφράζουν πραγματικά την τάξη, αν δημιουργούνταν με ένα διάταγμα, παραδείγματος χάριν την επομένη μιας νικηφόρας επανάστασης, ότι δεν θα διαδραματίσουν κάποιον ρόλο εκτός κι αν δημιουργηθούν αυθόρμητα από μια ουσιαστική κινητοποίηση της τάξης, άρα «πριν από την κατάληψη της εξουσίας»· κι αν είναι όντως έτσι, είναι προφανές ότι θα παίξουν έναν πρωταρχικό ρόλο καθ'όλη τη διάρκεια της επαναστατικής περιόδου, της οποίας η αρχή σημαδεύεται επακριβώς (όπως έλεγα στο κείμενό μου για το κόμμα στον αριθμό 10) από τη δημιουργία αυτόνομων οργανισμών των μαζών.

Εκεί όπου πράγματι υπάρχει μία διάσταση απόψεων μεταξύ μας, είναι στο ερώτημα του εάν, στη διάρκεια της επαναστατικής περιόδου, αυτά τα Συμβούλια θα είναι ο μόνος οργανισμός που παίζει έναν αποτελεσματικό ρόλο στην καθοδήγηση της επανάστασης, και, σε μικρότερο βαθμό, ποιος είναι ο ρόλος και ο στόχος των επαναστατών αγωνιστών από κει και πέρα. Πρόκειται δηλαδή για το «ζήτημα του κόμματος».

Λέτε «για να κατακτήσουμε την εξουσία δεν μας ενδιαφέρει καθόλου ένα "επαναστατικό κόμμα" που θα αναλάβει την καθοδήγηση της προλεταριακής επανάστασης». Και ακόμη περισσότερο, αφού σωστά υπενθυμίσατε ότι υπάρχει δίπλα μας μισή δωδεκάδα από άλλα κόμματα ή ομάδες που ισχυρίζονται ότι

αντιπροσωπεύουν την εργατική τάξη, προσθέτετε: «προκειμένου να αποφασίσουν (οι μάζες στα συμβούλιά τους) τον καλύτερο δυνατό τρόπο δράσης πρέπει να διαφωτιστούν με καλά μελετημένες συμβουλές προερχόμενες από τις περισσότερες δυνατές πλευρές». Φοβάμαι ότι αυτή η αντιμετώπιση δεν έχει καμία αντιστοιχία με τα πιο φανερά και ταυτόχρονα βαθιά χαρακτηριστικά της σημερινής αλλά και της μελλοντικής κατάστασης της εργατικής τάξης. Γιατί αυτά τα άλλα κόμματα και οι ομάδες που αναφέρετε, δεν αντιπροσωπεύουν απλώς διαφορετικές απόψεις ως προς τον καλύτερο τρόπο διεξαγωγής της επανάστασης, και οι συνελεύσεις των Συμβουλίων δεν θα είναι ήρεμες συναντήσεις προβληματισμού όπου, αφού εκθέσουν τις απόψεις τους οι διάφοροι συμβουλάτορες (οι εκπρόσωποι των ομάδων και των κομμάτων), η εργατική τάξη θα αποφασίσει να ακολουθήσει τον ένα ή τον άλλο δρόμο. Ήδη από τη στιγμή της δημιουργίας αυτών των οργανισμών της εργατικής τάξης, η πάλη των τάξεων θα μεταφερθεί στην καρδιά αυτών των οργανισμών· θα μεταφερθεί από τους εκπροσώπους των περισσότερων «ομάδων ή κομμάτων» που ισχυρίζονται ότι αντιπροσωπεύουν την εργατική τάξη πλην όμως, στις περισσότερες περιπτώσεις, αντιπροσωπεύουν τα συμφέροντα και την ιδεολογία τάξεων εχθρικών στο προλεταριάτο, όπως οι ρεφορμιστές και οι σταλινικοί. Ακόμη κι αν δεν παρουσιαστούν με τη σημερινή τους μορφή, θα παρουσιαστούν με κάποια άλλη, ας είμαστε σίγουροι γι’ αυτό. Κατά πάσα πιθανότητα, θα ξεκινήσουν έχοντας την κυρίαρχη θέση. Και ολόκληρη η εμπειρία των τελευταίων είκοσι χρόνων –από τον Ισπανικό εμφύλιο, την κατοχή μέχρι και την παραμικρή σημερινή συνδικαλιστική συγκέντρωση– δείχνει ότι οι αγωνιστές που έχουν γνώμη παρόμοια με τη δική μας πρέπει να κατακτήσουν με αγώνα ακόμη και το δικαίωμα του λόγου μέσα σε αυτούς τους οργανισμούς.

Η κλιμάκωση της πάλης των τάξεων στη διάρκεια της επαναστατικής περιόδου θα πάρει αναπόφευκτα την μορφή μιας κλιμάκωσης της πάλης των διαφόρων φραξιών στον χώρο των μαζικών οργανισμών. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, η άποψη ότι μια πρωτοποριακή οργάνωση θα περιοριστεί στο «να διαφωτίσει με αξιόλογες απόψεις τα Συμβούλια» είναι πιστεύω αυτό που στα

αγγλικά θα αποκαλούσαμε “understatement” (Σ.τ.Μ. πολύ συγκρατημένη άποψη). Εξάλλου, αν τα συμβούλια της επαναστατικής περιόδου αποδειχτούν συνελεύσεις σοφών όπου κανένας δεν έρχεται να διαταράξει την απαραίτητη ηρεμία για έναν βαθυστόχαστο προβληματισμό, θα είμαστε οι πρώτοι που θα χαρούμε με αυτό· είμαστε σίγουροι, στην πραγματικότητα, ότι η γνώμη μας θα υπερίσχυε αν τα πράγματα συνέβαιναν κάπως έτσι. Μόνο σε μια τέτοια περίπτωση, όμως, το «κόμμα ή η ομάδα» θα αυτοπεριοριζόταν στους στόχους που τους αναθέτετε. Και αυτή η περίπτωση είναι μακράν η πιο απίθανη. Η εργατική τάξη που θα διαμορφώσει τα Συμβούλια δεν θα είναι μια διαφορετική τάξη από αυτήν που υπάρχει σήμερα· θα έχει κάνει ένα τεράστιο βήμα μπροστά, αλλά, για να χρησιμοποιήσουμε μία γνωστή ρήση, θα φέρει ακόμη πάνω της τα στίγματα της παλιάς κοινωνίας, από τους κόλπους της οποίας αναδύεται. Θα κυριαρχείται στην επιφάνεια από βαθιά εχθρικές επιδράσεις, στις οποίες αρχικά θα αντιδρούν μόνο η συγκεχυμένη ακόμη επαναστατική της θέληση και μια πρωτοποριακή μειοψηφία. Αυτή η τελευταία θα πρέπει με κάθε μέσο, συμβατό ωστόσο με τη βασική μας αρχή της αυτονομίας της εργατικής τάξης, να επεκτείνει και να εμβαθύνει την επιρροή της στα συμβούλια, κερδίζοντας την πλειοψηφία υπέρ του προγράμματός της. Ίσως μάλιστα χρειαστεί να δράσει από πριν· τι θα μπορεί να κάνει αν, αντιπροσωπεύοντας το 45% των Συμβουλίων, μάθει ότι ένα κάποιο νεο-σταλινικό κόμμα ετοιμάζεται να πάρει την εξουσία στο άμεσο μέλλον; Δεν θα πρέπει να προσπαθήσει να καταλάβει αμέσως την εξουσία;

Δεν νομίζω ότι θα διαφωνήσετε με όλα αυτά· πιστεύω ότι η κριτική σας στοχεύει κυρίως την ιδέα του κόμματος ως «επαναστατική ηγεσία». Προσπάθησα, ωστόσο, να εξηγήσω ότι το κόμμα δεν μπορεί να είναι η ηγεσία της τάξης, ούτε πριν, ούτε μετά την επανάσταση· ούτε πριν, γιατί η τάξη δεν το ακολουθεί και δεν θα ήξερε πώς να καθοδηγήσει παρά μία μειοψηφία, στην καλύτερη περίπτωση (και ακόμη, να την «καθοδηγήσει» με μία πολύ σχετική έννοια: να την επηρεάσει με τις ιδέες του και την παραδειγματική του δράση)· ούτε μετά, γιατί η προλεταριακή εξουσία δεν μπορεί να είναι η εξουσία του κόμματος, αλλά η

εξουσία της τάξης μέσα στους αυτόνομους μαζικούς οργανισμούς. Η μόνη στιγμή που το κόμμα μπορεί να προσεγγίσει τον ρόλο μιας αποτελεσματικής ηγεσίας, ενός σώματος που μπορεί να προσπαθήσει να επιβάλλει την επαναστατική του θέληση ακόμη και με τη βία, ίσως είναι μία ορισμένη φάση της επαναστατικής περιόδου, ακριβώς πριν το τέλος της· σημαντικές αποφάσεις πρακτικής πρέπει να ληφθούν εκτός Συμβουλίων, όταν συμμετέχουν σ' αυτά εκπρόσωποι πραγματικά αντιδραστικών οργανώσεων και το κόμμα μπορεί να αναλάβει, κάτω από την πίεση των περιστάσεων, μια αποτελεσματική δράση, έστω κι αν δεν συγκεντρώνει σε ψήφους την πλειοψηφία της τάξης. Το γεγονός ότι ενεργώντας κατ'αυτόν τον τρόπο το κόμμα δεν θα δράσει σαν ένα γραφειοκρατικό σώμα που στοχεύει στο να επιβάλλει την εξουσία του στην τάξη, αλλά σαν η ιστορική έκφραση της ίδιας της τάξης, εξαρτάται από μία σειρά παραγόντων, για τους οποίους μπορούμε αφηρημένα να συζητάμε σήμερα, αλλά η εκτίμησή τους μπορεί να γίνει μόνο εκείνη τη στιγμή: τι ποσοστό της τάξης συμφωνεί με το πρόγραμμα του κόμματος, ποια η ιδεολογική κατάσταση του υπόλοιπου μέρους της τάξης, σε ποιο σημείο βρίσκεται η πάλη με τις αντεπαναστατικές τάσεις μέσα στα Συμβούλια, ποιες είναι οι μελλοντικές προοπτικές κ.ο.κ. Το να φτιάξουμε από τώρα μία σειρά κανόνων συμπεριφοράς για τις διάφορες πιθανές περιπτώσεις θα ήταν χωρίς αμφιβολία παιδαριώδες· μπορούμε να είμαστε σίγουροι ότι οι μόνες περιπτώσεις που θα παρουσιαστούν, θα είναι οι απρόβλεπτες περιπτώσεις.

Υπάρχουν σύντροφοι που λένε: με το να χαράζεις μια τέτοια προοπτική είναι σαν να αφήνεις το δρόμο ανοιχτό σε έναν πιθανό εκφυλισμό του κόμματος προς την γραφειοκρατικοποίηση. Η απάντηση είναι: το να μη χαράζεις αυτή την προοπτική, σημαίνει ότι αποδέχεσαι από τώρα την ήττα της επανάστασης ή τον γραφειοκρατικό εκφυλισμό των Συμβουλίων, κι αυτό όχι σαν μία πιθανότητα, αλλά σαν βεβαιότητα. Τελικά, το να αρνείσαι να δράσεις από φόβο μήπως μεταβληθείς σε γραφειοκράτη, μου φαίνεται εξίσου λάθος με το να αρνείσαι να σκεφτείς από φόβο μήπως κάνεις λάθος. Όπως η μόνη «εγγύηση» ενάντια στο λάθος

είναι η ίδια η άσκηση της σκέψης, έτσι και η μόνη «εγγύηση» ενάντια στη γραφειοκρατικοποίηση είναι μία συνεχής δράση προς την αντιγραφειοκρατική κατεύθυνση, παλεύοντας ενάντια στη γραφειοκρατία και αποδεικνύοντας στην πράξη ότι μία αντιγραφειοκρατική οργάνωση είναι δυνατή, κι ότι μπορεί να οργανώνει μη γραφειοκρατικές σχέσεις με την τάξη. Επειδή η γραφειοκρατία δεν γεννιέται από λανθασμένες θεωρητικές ιδέες, αλλά από τις ίδιες τις αναγκαιότητες της εργατικής δράσης σε ένα ορισμένο στάδιο, κι επομένως μόνο μέσα από τη δράση θα δείξουμε ότι το προλεταριάτο δεν χρειάζεται τη γραφειοκρατία. Τελικά, το να παραμένουμε πριν απ' όλα προσκολλημένοι στο φόβο της γραφειοκρατικοποίησης, σημαίνει ότι ξεχνάμε πως στις σημερινές συνθήκες μία οργάνωση θα μπορούσε μόνο να αποκτήσει μία αξιόλογη επιρροή στις μάζες με την προϋπόθεση ότι εκφράζει και πραγματοποιεί τις αντιγραφειοκρατικές τους φιλοδοξίες· σημαίνει ότι ξεχνάμε πως μια πρωτοποριακή ομάδα δεν θα μπορέσει να αποκτήσει μια πραγματική οντότητα παρά μόνο μέσα από τη συνεχή εναρμόνισή της με τις επιθυμίες των μαζών· σημαίνει ότι ξεχνάμε πως δεν υπάρχει πλέον χώρος για την εμφάνιση μιας καινούριας γραφειοκρατικής οργάνωσης. Η μόνιμη αποτυχία των τροτσκιστικών προσπαθειών να ξαναδημιουργήσουν μία απλά και μόνο «μπολσεβίκικη» οργάνωση διαπιστώνει εκεί τη βαθύτερη αιτία της.

Κλείνοντας, δεν νομίζω ότι κανένας μας μπορεί να πει ότι στη σημερινή περίοδο (και από τώρα μέχρι την επανάσταση) ο στόχος μια πρωτοποριακής ομάδας είναι ένας στόχος «θεωρητικός». Πιστεύω ότι αυτός ο στόχος είναι, επίσης, και πάνω απ' όλα ένας στόχος αγωνιστικός και οργανωτικός. Γιατί η ταξική πάλη είναι αδιάκοπη, μέσα από τα σκαμπανεβάσματά της, και η ιδεολογική ωριμότητα της εργατικής τάξης δημιουργείται μέσα από αυτήν την πάλη. Αλλά το προλεταριάτο και οι αγώνες του κυριαρχούνται σήμερα από γραφειοκρατικούς οργανισμούς (συνδικάτα και κόμματα), με αποτέλεσμα οι ουσιαστικοί αγώνες να καθίστανται αδύνατοι, να αποκλίνουν από τον ταξικό σκοπό τους ή να οδηγούνται στην ήττα. Μία πρωτοποριακή οργάνωση δεν μπορεί να παρακολουθεί αδιάφορα αυτό το θέαμα, ούτε να

περιμένει να έρθει η νύχτα για να κάνει την εμφάνισή της, σαν τη γλαύκα της Αθηνάς, αφήνοντας να πέφτουν από το ράμφος της προκηρύξεις που θα εξηγούν στους εργάτες τους λόγους της αποτυχίας της. Πρέπει να είναι ικανή να παρεμβαίνει σε αυτούς τους αγώνες, καταπολεμώντας την επιρροή των γραφειοκρατικών οργανισμών, προτείνοντας στους εργάτες μεθόδους δράσης και οργάνωσης· πρέπει, επίσης, να είναι ικανή μερικές φορές να επιβάλει αυτές τις μεθόδους. Δεκαπέντε αποφασισμένοι πρωτοποριακοί εργάτες είναι, σε ορισμένες περιπτώσεις, σε θέση να κατεβάσουν σε απεργία ένα εργοστάσιο των πέντε χιλιάδων εργαζομένων, αν είναι πρόθυμοι να παραγκωνίσουν μερικούς σταλινικούς γραφειοκράτες, πράγμα που δεν είναι ούτε θεωρητικό ούτε γραφειοκρατικό, αφού αυτοί οι γραφειοκράτες εκλέγονται πάντα με άνετες πλειοψηφίες από τους ίδιους τους εργάτες.

Θα ήθελα, πριν τελειώσω αυτή την απάντηση, να πω δυο λόγια σχετικά με τη δεύτερη διαφορά μας, η οποία με μια πρώτη ματιά έχει μόνο θεωρητικό χαρακτήρα: τη διαφορά σχετικά με τη φύση της ρωσικής επανάστασης. Πιστεύουμε ότι ο χαρακτηρισμός της ρωσικής επανάστασης σαν αστικής επανάστασης διαστρεβλώνει τα γεγονότα, τις ιδέες και τη γλώσσα. Το ότι η ρωσική επανάσταση είχε πολλά στοιχεία μιας αστικής επανάστασης –ιδιαίτερα, την «πραγματοποίηση των αστικο-δημοκρατικών στόχων»– είναι κάτι που είχαν αναγνωρίσει, και πολύ πριν την ίδια την επανάσταση, ο Λένιν και ο Τρότσκι είχαν στηρίξει σε αυτό τη βάση της στρατηγικής και της τακτικής τους. Όμως, αυτοί οι στόχοι, στο συγκεκριμένο στάδιο της ιστορικής ανάπτυξης και διαμόρφωσης των κοινωνικών δυνάμεων στη Ρωσία, δεν μπορούσαν να υιοθετηθούν παρά μόνο από την εργατική τάξη, η οποία ταυτόχρονα δεν μπορούσε παρά να θέτει στόχους καθαρά σοσιαλιστικούς.

Λέτε: η συμμετοχή των εργατών δεν αρκεί. Φυσικά· μόλις ένας αγώνας γίνει μαζικός οι εργάτες είναι εκεί, γιατί αυτοί είναι οι μάζες. Αλλά το κριτήριο δεν είναι αυτό: το θέμα είναι να ξέρουμε αν οι εργάτες συμμετέχουν ως απλά και μόνο το πεζικό της αστικής τάξης ή αγωνίζονται για τους δικούς τους στόχους.

Σε μια επανάσταση που οι εργάτες μάχονται για «Ελευθερία, Ισότητα, Αδελφότητα» –όποιο νόημα κι αν δίνουν υποκειμενικά σε αυτά τα συνθήματα– αποτελούν το πεζικό της αστικής τάξης. Όταν μάχονται για «Όλη την εξουσία στα Σοβιέτ», τότε μάχονται για τον σοσιαλισμό. Αυτό που κάνει τη ρωσική επανάσταση μια προλεταριακή επανάσταση, είναι το γεγονός ότι το προλεταριάτο επενέβη σε αυτήν σαν κυρίαρχη δύναμη με τη δική του σημαία, το δικό του πρόσωπο, τις δικές του απαιτήσεις, τα μέσα πάλης, τις δικές του μορφές οργάνωσης· είναι το γεγονός ότι όχι μόνο δημιούργησε μαζικούς οργανισμούς που απέβλεπαν στην κατάκτηση ολόκληρης της εξουσίας, αλλά και ότι αυτό το ίδιο προχώρησε μόνο του στην απαλλοτρίωση των καπιταλιστών κι άρχισε να πραγματοποιεί την εργατική διαχείριση των εργοστασίων. Όλα αυτά συντείνουν στο να θεωρείται η ρωσική επανάσταση μία κυριολεκτικά προλεταριακή επανάσταση, όποια κι αν είναι η μετέπειτα τύχη της – όπως ούτε οι αδυναμίες της, ούτε η σύγχυση, ούτε η τελική ήττα εμπόδισαν την Παρισινή Κομμούνα να είναι μία προλεταριακή επανάσταση.

Η διαφωνία αυτή μπορεί με μια πρώτη ματιά να φανεί θεωρητική· νομίζω όμως πως έχει μία πρακτική σημασία στο μέτρο που μεταφράζει μία μεθοδολογική διαφορά σε ένα κατ’εξοχήν σύγχρονο πρόβλημα: το πρόβλημα της γραφειοκρατίας. Το γεγονός ότι ο εκφυλισμός της ρωσικής επανάστασης δεν είχε ως αποτέλεσμα την αποκατάσταση της αστικής τάξης, αλλά τη δημιουργία ενός νέου εκμεταλλευτικού στρώματος, της γραφειοκρατίας· το γεγονός ότι το καθεστώς που στηρίζει αυτό το στρώμα, παρά τη βαθιά ομοιότητά του με τον καπιταλισμό (ως κυριαρχία της νεκρής εργασίας πάνω στη ζωντανή εργασία), διαφέρει από αυτόν σε πολλές πτυχές που αν τις αγνοούσαμε θα σήμαινε ότι αρνούμαστε να κατανοήσουμε οτιδήποτε συμβαίνει· το γεγονός ότι αυτό το ίδιο στρώμα, από το 1945, βρίσκεται σε μία διαδικασία επέκτασης της κυριαρχίας του σε ολόκληρο τον κόσμο· το γεγονός ότι αντιπροσωπεύεται στις χώρες τις Δυτικής Ευρώπης από κόμματα που έχουν βαθιές ρίζες στην εργατική τάξη – όλα αυτά μας κάνουν να πιστεύουμε ότι το να περιοριζόμαστε στο να λέμε ότι η ρωσική επανάσταση ήταν μία αστική επανάσταση είναι σαν

να κλείνουμε εκουσίως τα μάτια μας στις πιο σημαντικές πτυχές της σημερινής παγκόσμιας κατάστασης.

Ελπίζω ότι αυτή η συζήτηση μπορεί να συνεχιστεί και να εμβαθυνθεί, και πιστεύω ότι είναι περιττό να σας επαναλάβω ότι με χαρά θα δεχτούμε στο «Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότητα» (*Sosialisme ou Barbarie*) οτιδήποτε θέλετε να μας στείλετε.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 16

Ζαπατίστας: Συνυφαίνοντας Αντιστάσεις

Μάντυ

Το 2006, ο EZLN (ο Στρατός των Ζαπατίστας για την Εθνική Απελευθέρωση) εξέδωσε την Έκτη Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα, κηρύσσοντας τον πόλεμο στη μεξικανική κυβέρνηση. Σκοπός της ήταν να επεκτείνει τον ζαπατιστικό αγώνα σε όλους τους «εκμεταλλευόμενους και αποστερημένους ανθρώπους του Μεξικό». Στην Έκτη Διακήρυξη, ο Υποδιοικητής Μάρκος καταθέτει μια σύντομη ιστορία του κινήματος των Ζαπατίστας και του πώς αυτό έχει αλλάξει, αποδεικνύοντας ότι η όλη επαναστατική διαδικασία είναι πρωτεϊκή και δυναμική. Ο Μάρκος απ’ αυτή την ιστορία συμπεραίνει, ότι οι διαπραγματεύσεις με τους πολιτικούς είναι χάσιμο χρόνου. Γι’ αυτόν τον λόγο, από την αθέτηση των συμφωνιών του San Andres, οι Ζαπατίστας υπάρχουν αυτόνομα. Το 1994, με την εξέγερση των Ζαπατίστας, οι περισσότεροι ιδιοκτήτες γης στη Λακαντόνα φοβήθηκαν, κι έτσι οι αυτόχθονες κατόρθωσαν να καταλάβουν τη γη. Η αυτονομία τους δεν είναι μια παραχώρηση από το κράτος, αλλά κάτι που πρέπει συνεχώς να διεκδικούν. Αυτό σημαίνει ότι οι ζαπατιστικές κοινότητες ναι μεν ελέγχουν τους πόρους και την επικράτεια της

Τσιάπας με αυτοδιεύθυνση , ωστόσο βρίσκονται υπό τη συνεχή απειλή των ενοχλήσεων και της εξάρθρωσης από το μεξικανικό στρατό και τους παραστρατιωτικούς. Τα έσοδα προέρχονται από τα αγροτικά πλεονάσματα, όπως του καφέ, κι από ΜΚΟ κι αλληλέγγυες ομάδες.

Η αυτονομία τους είναι μια πράξη απαλλοτρίωσης που προφυλάσσει μια κουλτούρα και μια κοσμοαντίληψη, η οποία είναι διακριτή από τον ηγεμονικό κόσμο. Ωστόσο, η αυτονομία στην Τσιάπας δεν είναι αρκετή. Όπως γράφει ο Μάρκος, «θα χάσουμε τα πάντα, εάν παραμείνουμε ως έχουμε, γι' αυτό πρέπει να προχωρήσουμε μπροστά».

Η Έκτη Διακήρυξη καλεί την πολιτική κοινωνία σε εθνικό και διεθνές επίπεδο να παλέψει ενάντια στον νεοφιλελευθερισμό. Σε εθνικό επίπεδο, η Έκτη προτείνει τη συνομολόγηση συμφωνιών με αριστερές οργανώσεις σ' όλη τη μεξικανική επικράτεια και τη συνέχιση μιας διαδραστικής καμπάνιας για ένα «εθνικό πρόγραμμα αντίστασης», το οποίο ονομάζεται «Η Άλλη Καμπάνια». Η οργάνωση στο εθνικό επίπεδο ήταν καλύτερο να γίνεται πρόσωπο με πρόσωπο, παρά απλώς και μόνο μέσω των ανακοινωθέντων. Επιλέγουν χώρους που είναι άμεσοι χωρίς μεσάζοντες, χώρους αόρατους στους κυρίαρχους. Η Άλλη Καμπάνια δέχτηκε πολλή κριτική, επειδή συνέπεσε με τις εκλογές της χώρας. Πολλοί αριστεροί πιστεύουν, ότι η καμπάνια τους διέσπασε τα αριστερά κόμματα. Οι Ζαπατίστας, έχοντας την εμπειρία της μεξικανικής κυβέρνησης, έφτασαν να πιστεύουν πως το να προσπαθείς να συνεργαστείς με την πολιτική της κυριαρχίας είναι μάταιο.

Ακόμη κι αν ένα αριστερό κόμμα νικούσε, μια πλειοψηφία που θα κέρδιζε τις εκλογές, δεν θα βοηθούσε τους περιθωριοποιημένους. Διότι οι πολίτες είναι «πελάτες» του κράτους, το οποίο με τη σειρά του είναι πελάτης μιας μεγαλύτερης επιχείρησης, του νεοφιλελευθερισμού. Η Άλλη Καμπάνια σταμάτησε όμως, όταν το Μάιο μια βίαιη διαδήλωση ξέσπασε στο Ατένκο, στην οποία συμμετείχαν και οι Ζαπατίστας. Ωστόσο, το πνεύμα της Έκτης Διακήρυξης και οι επιδράσεις της Άλλης Καμπάνιας εξακολουθούν και είναι σήμερα ακόμη έκδηλα στην πόλη του Μεξικό. Η Άλλη

Καμπάνια ήταν μια προσπάθεια άσκησης άλλων πολιτικών και συγκρότησης ενός ισχυρού δικτύου αντίστασης στο Μεξικό.

Επισκέφτηκα το Μεξικό μ' ένα γκρουπ Αμερικανών σπουδαστών, μέσω του Δικτύου Αλληλεγγύης στο Μεξικό. Η εντύπωση που αυτό το ταξίδι μου άφησε, είναι πως η ιδέα της Έκτης Διακήρυξης έχει μπει πραγματικά σε λειτουργία. Μια βραδιά στην πόλη του Μεξικό, συζητούσα με δυο συντρόφους που συνάντησα, έναν δικηγόρο κι έναν καλλιτέχνη του δρόμου, οι οποίοι μάχονται σε διαφορετικά πεδία, ενάντια σε διαφορετικές μορφές εξουσίας και με διαφορετικά μέσα. Μου είπαν πως και των δύο οι πράξεις είναι απαραίτητες, για να υποστηρίξουν ένα δυναμικό, ευρύ φάσμα αντίστασης, κι ότι ο ένας έχει ανάγκη τον άλλον προκειμένου να παλέψουν ενάντια στο αφομοιωτικό κτήνος που είναι ο καπιταλισμός. Είπαν, «υφαίνουμε το υφαντό της αντίστασης». Η Έκτης Διακήρυξη ώθησε αυτό το δίκτυο της αντίστασης, το οποίο απορρίπτοντας τον καπιταλισμό οικοδομεί έναν άλλο κόσμο.

Η δικτύωση αποτελεί μια μέθοδο αντίστασης, η οποία δεν αναπαράγει ιεραρχικές, φασιστικές δομές και δυνητικά μπορεί να απειλήσει τον ύστερο καπιταλισμό, απαντώντας στην πολυπλοκότητα των αγορών με επαναστατική πολυπλοκότητα. Τα δίκτυα είναι εξορισμού διασπαρμένα και πολυκεντρικά. Δεν υπάρχει ένα απόλυτο κέντρο που διατάσσει, αλλά ένα πολύπλοκο, ανεξάρτητο σύστημα δικτυώσεων που συνεργάζεται κι επικοινωνεί πέρα απ' τα σύνορα. Ο απλός χαρακτήρας των δικτύων βρίσκεται σε τέτοια αντίθεση προς τις καθιερωμένες ιεραρχίες, που γίνεται δύσκολο να διαρραγεί. Όπως το διατύπωσε ο Γκρέμπερ, «οδήγησέ με στον αρχηγό σου είναι η πρώτη απαίτηση των εξωγήινων στους γήινους, της αστυνομίας στους διαδηλωτές, των δημοσιογράφων στους επαναστάτες». Η ζαπατιστική ιδέα της αυτονομίας, το να διατάσσεις υπακούοντας, και η οριζόντια οργάνωση συμβαίνει να είναι η φύση των δικτύων, με την αλληλεγγύη να συνιστά την κόλλα.

Στο Μεξικό, το κράτος πάντα προσπαθεί να αποπέμψει την ιστορία των λαϊκών αγώνων, για να αναπαράγει το αποικιοκρατικό

υπόδειγμα. Φαίνεται να υπάρχει ένας κύκλος θύμησης της ιστορίας απ’ την πλευρά του λαού και διαγραφής της ιστορίας απ’ την πλευρά της κυβέρνησης. Το να επιδεικνύεις τη συνέχεια των λαϊκών αγώνων, έχει να κάνει με το να εκδικείσαι μια μακρά ιστορία εγκλημάτων προσεκτικά καλυμμένων. Η προβολή των αδιάφθορων ηγετών, δείχνει ότι η μάχη δεν έχει χαθεί, αλλά συνεχίζεται. «Οι Πάντσος», για παράδειγμα, πήραν το όνομά τους από τον Πάντσο Βίλλα, ο οποίος ήταν ηγέτης του βόρειου αστικού κομματιού του Μεξικό στη διάρκεια της μεξικανικής επανάστασης του 1910, και συνδέονται με τις ζαπατιστικές κοινότητες στη Λακαντόνα, οι οποίες ονομάστηκαν έτσι απ’ τον Εμιλιάνο Ζαπάτα, ο οποίος ηγήθηκε μιας αγροτικής εξέγερσης στον αγροτικό νότο. Και οι Πάντσος και οι Ζαπατίστας αποκηρύσσουν τις ιεραρχίες κι έτσι βλέπουμε ότι ο ηγέτης δεν είναι τόσο ένα σύμβολο δύναμης κι ομογενοποιητικής αναπαράστασης αλλά ένα σύμβολο αυτονομίας. Η αυτονομία περιέχει συγχρόνως την ενδυνάμωση της ατομικότητας και της συλλογικότητας. Η οριζοντιότητα είναι η ιδέα ότι μέσα στην ύφανση (της αντίστασης), είμαστε όλοι ηγέτες στο κίνημα που θα διώξει την καταπίεση. Ο ηγέτης ο οποίος μιλά και δείχνει τον εαυτό του και γίνεται σύμβολο αποτελεί ένα σημείο επαφής της ατομικής με τη συλλογική συνείδηση.

Στην πόλη του Μεξικό ήρθαμε σε επαφή με διάφορους ακτιβιστές και συλλογικότητες που είναι συνδεδεμένες με τους Ζαπατίστας. Όλες επικεντρώνονται σε διαφορετικές περιοχές, διαφορετικά μεγέθη κι επιτελούν διαφορετικούς τύπους δράσης. Συναντήσαμε τους La Red Contra de Reprecisn, ψυχολόγους οι οποίοι ασχολούνται με πολιτικούς κρατούμενους και βασανιστήρια, τους Los H.I.J.O.S, που ασχολούνται με τους αγνοούμενους στο Μεξικό, μια φοιτητική ένωση στο Αμφιθέατρο Τσε Γκεβάρα του Αυτόνομου Πανεπιστημίου του Μεξικό, το ανεξάρτητο συνδικάτο των ιερόδουλων, το ανεξάρτητο συνδικάτο των αυτοχθόνων αχθοφόρων, και το UNOPII/FPFVI (Frente Popular Fransisco Villa Independiente ή «Los Panchos»), το οποίο είναι ένα αυτόνομο, κοινοτικό κίνημα στέγασης. Οι Πάντσος βοηθούν τους ανθρώπους να οργανωθούν, ώστε να καταλάβουν γη και να χτίσουν σπίτια και υποδομές. Το FPFVI ήταν επίσης και μέλος της Άλλης Καμπάνιας.

Μαζί σχημάτισαν ένα πολύχρωμο υφαντό, το οποίο απεικονίζει αυτό που ο Υποδιοικητής Μάρκος ονομάζει ως «έναν άλλο κόσμο εκεί όπου πολλοί κόσμοι υπάρχουν». Αυτό το υφαντό συνεχώς σχίζεται, διότι ο νεοφιλελευθερισμός καταβροχθίζει οτιδήποτε δεν εξυπηρετεί την παγκόσμια αγορά. Αλλά κάθε φορά που το υφαντό σχίζεται, ο κάθε άνθρωπος και η κάθε συλλογικότητα απλώνει περισσότερο νήμα κι όλοι μαζί μπαλώνουν τις τρύπες, για τις οποίες ευθύνεται η εξουσία.

Αυτό που μας συνδέει όλους είναι η αλληλεγγύη. Η όλη έννοια της αλληλεγγύης αντιτίθεται στη νεοφιλελεύθερη νοοτροπία του ατομικισμού, του ανταγωνισμού και του σολιψισμού κι ενδυναμώνει τη συλλογική δράση. Επιπλέον, η αλληλοβοήθεια, αντίθετα από τη φιλανθρωπία, οικοδομεί σχέσεις μεταξύ μη ίσων και αίρει την αποξένωση για τους περιθωριοποιημένους. Η συνεργασία και το μοίρασμα χτίζουν μια γέφυρα μεταξύ των «άλλων κόσμων» και τους δυναμώνουν κι έξω από τα σύνορα. Η ενότητα των σκοπών έχει να κάνει μ’ ένα κοινό πολιτικό φαντασιακό, αλλά αυτό που πραγματικά μας φέρνει κοντά είναι ο διάλογος. Η αλληλεγγύη είναι η πολιτική της διαβούλευσης. Σ’ έναν διάλογο οι φωνές πλέκονται και δημιουργούν κάτι αμοιβαία μετασχηματιστικό για κάθε συμμετέχοντα. Τα άτομα συνδέονται άμεσα κι όχι μέσω της μεσολάβησης των συστημάτων της ιδεολογίας ή της αντιπροσώπευσης.

Στην πόλη του Μεξικό, μείναμε στην Κοοπερατίβα Acapatzingo, μια περιφραγμένη κοινότητα σε μια από τις πιο φτωχές περιοχές της πόλης, η οποία καταλείφθηκε κι οργανώθηκε από το FPFVI (Los Panchos). Στην κοινότητα Acapatzingo ακούσαμε ομιλίες σχετικά με την ιστορία τους και τις στρατηγικές τους, για το πώς κατέλαβαν το χώρο, πώς αντιμετώπισαν την αστυνομία, πώς διαπραγματεύτηκαν με το κράτος για αναγνώριση και ποιες είναι οι δυσκολίες της αστικής ζωής. Στην Τσιάπας, η ομάδα μας έμεινε στο Oventik, στο κέντρο της ζαπατιστικής περιοχής στη ζούγκλα Λακαντόντα. Το Oventik είναι εκεί όπου βρίσκεται η κυβέρνηση των Ζαπατίστας, η Κοοπερατίβα Artesanal de Mujeres con Dignidad Rebelde και το γυμνάσιο. Είναι η πιο προηγμένη

τεχνολογικά κοινότητα των Ζαπατίστας μιας και οι κάτοικοι είναι οι δάσκαλοι, οι μαθητές και οι αλληλέγγυοι ακτιβιστές. Η ομάδα μας παρευρέθηκε στο μάθημα της γλώσσας των Ζαπατίστας, το οποίο προσφέρει το CELMRAZ (Centro de Espapol y Lenguas Mayas Rebelde Autσnomo Zapatista).

Τα μαθήματα της γλώσσας ήταν είτε μικροί κύκλοι συζήτησης χωρίς την αυθεντία ενός καθηγητή/ομιλητή είτε δραστηριότητες, όπως το να μαθαίνεις πώς να υφαίνεις, να εργάζεσαι στις φυτείες καλαμποκιού, να βάφεις τοίχους και να παίζεις επαναστατικά τραγούδια. Συζητήσαμε σχετικά με τη θέση των γυναικών, τον ρατσισμό, τη μετανάστευση, την ένοπλη αντίσταση. Πρόκειται για πολιτικά ζητήματα, τα οποία αντιμετωπίζονται διαφορετικά σε διαφορετικά κομμάτια του κόσμου. Οι Ζαπατίστας μας μίλησαν για τη δική τους εμπειρία κι έμαθαν από τη δική μας εμπειρία σ’ έναν κόσμο που και οι δύο παλεύουμε να αλλάξουμε. Έτσι, κατά κάποιο τρόπο, αυτό το πλησίασμα επιτρέπει μια εκ νέου εστίαση στη μεγαλύτερη μάχη. Οι Πάντσος και οι Ζαπατίστας μας προσέφεραν στέγη κι οργάνωσαν για μας εκπαιδευτικές δραστηριότητες κι εμείς τους στηρίξαμε οικονομικά. Μα, πέρα απ’ αυτή τη συναλλαγή, ανταλλάξαμε σκέψεις, όνειρα σε μια διαδικασία αμοιβαία μετασχηματιστική. Η φυσική μας παρουσία εκεί, μας επέτρεψε να πάρουμε κάτι από το αίσθημα αντίστασης στο Μεξικό και να το μεταφέρουμε πίσω.

Ο καπιταλισμός καταστρέφει τις κοινωνικές σχέσεις, ιδιωτικοποιώντας την κοινωνική ζωή και διαχωρίζοντας την πολιτική κοινωνία. Από την άλλη, η ριζωματική επανάσταση σχετίζεται με την αποδοχή της φυσικής πολυπλοκότητας, μη προβλεψιμότητας και ποικιλομορφίας της ζωής και την οργάνωσή μας σε δίκτυα. Η οριζοντιότητα, η αυτονομία, οι πολιτικές της διαβούλευσης, η αμεσότητα, το να δέχεσαι την εν εξελίξει και παροδική φύση της επανάστασης, όλα αυτά λειτουργούν ενάντια στον καπιταλισμό και δημιουργούν έναν χώρο για την επιθυμία εκείνη που βάζει σε πράξη έναν άλλο κόσμο.